

Innst. O. nr. 55

(2005-2006)

**Innstilling til Odelstinget
fra arbeids- og sosialkomiteen**

Ot.prp. nr. 47 (2005-2006)

**Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om arbeids- og
velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven)**

Innst. O. nr. 55

(2005-2006)

Innstilling til Odelstinget fra arbeids- og sosialkomiteen

Ot.prp. nr. 47 (2005-2006)

Innstilling fra arbeids- og sosialkomiteen om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven)

Til Odelstinget

1. SAMMENDRAG

1.1 Innledning

I proposisjonen fremmes forslag til ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen. De administrative bestemmelsene i arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven foreslås opphevet i sin helhet. Administrative bestemmelser som må videreføres i disse lovene, flyttes til den nye loven. Videre foreslås bestemmelser som pålegger statsetaten og kommunene å etablere felles lokale kontorer. I tillegg foreslås tilpasninger i arbeidsmarkedslovens og folketrygdlovens bestemmelser om saksbehandling, og tilpasninger i en rekke andre lover.

Lovendring er nødvendig for å etablere den nye statsetaten og gi organisatoriske bestemmelser for denne. Det er videre nødvendig å gi et rettslig rammeverk for det lokale samarbeidet mellom statsetaten og kommunene. Det er også behov for lovendring for å legge bedre til rette for effektivt samarbeid og ivaretagelse av personvern og taushetsplikt.

Arbeids- og inkluderingsdepartementet legger derfor fram forslag til de lovendringene som er nødvendige for å gjennomføre organisasjonsendringene. Departementet mener det er mest hensiktsmessig å utforme bestemmelsene i en egen lov om arbeids- og velferdsforvaltningen. Loven inneholder organisatoriske regler for den nye statlige etaten til erstatning for bestemmelsene om organisering i arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven. I tillegg foreslår departementet at grunnlaget for utformingen av en fel-

les førstelinjetjeneste i form av felles lokale kontorer i samarbeid mellom stat og kommune forankres i den nye loven, inklusive bestemmelser som sikrer at personvern kan ivaretas i et tett samarbeid mellom stat og kommune om og med felles brukere.

Departementet foreslår videre at regelverket om taushets- og opplysningsplikt for arbeids- og velferdsforvaltningen samles i den nye loven. Det foreslås også tatt inn bestemmelser om brukermedvirkning, individuell plan og bestemmelser om partsstilling og beredskap. Klage- og ankebestemmelsene foreslås beholdt i arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven, men tilpasses den nye statsetaten.

I forbindelse med Stortingets behandling av St.prp. nr. 46 (2004-2005) ble det uttrykt støtte til en gjennomgang av forvaltningsansvaret på helserefusjonsområdet, jf. Innst. S. nr. 198 (2004-2005). Direktorsansvaret er lagt til Rikstrygdeverket, og trygdeetaten treffer beslutninger i saker på helserefusjonsområdet, selv om trygdeetaten er underlagt Arbeids- og inkluderingsdepartementet. Helse- og omsorgsdepartementet har startet et arbeid med å utrede om det kan være hensiktsmessig å organisere forvaltningen av det samlede helserefusjonsområdet på en annen måte.

Forslag til lov om arbeids- og velferdsforvaltningen ble sendt på høring. Av de mer enn 155 høringsinstansene som har avgitt uttalelse, støtter flertallet forslaget. Det er redegjort for høringsinstansenes merknader under behandlingen av de ulike spørsmålene i proposisjonen.

1.2 Hovedtrekk i lovforslaget

Kapittel 1 angir lovens formål og virkeområde. Formålsbestemmelsen gir uttrykk for at loven skal understøtte de overordnede målene om å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad, tilpasse forvalt-

ningen til brukernes behov og skape en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Arbeids- og velferdsforvaltningen er et samlebegrep som omfatter både den statlige Arbeids- og velferdsetaten (lovens kapittel 2) og de delene av kommunens tjenester som inngår i de felles lokale kontorene (lovens kapittel 3). Arbeids- og velferdsforvaltningen vil omfatte alle de oppgavene som Aetat og trygdeetaten har i dag og minimum den økonomiske sosialhjelpen som er kommunenes ansvar etter sosialtjenesteloven. Der kommunen etter avtale med Arbeids- og velferdsetaten har lagt andre oppgaver til kontoret, er også disse del av arbeids- og velferdsforvaltningen lokalt. Bestemmelsen innebærer ingen endringer med hensyn til hvilke oppgaver kommunene etter gjeldende lovgivning skal utføre på dette feltet.

Kapittel 2 inneholder bestemmelser om fysisk (stedlig) og intern organisering av Arbeids- og velferdsetaten og bestemmelser om etatens hovedoppgaver.

Arbeids- og velferdsetaten ledes av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Direktoratet bestemmer hvor etaten skal være representert. På lokalt nivå begrenses etatens adgang til ensidig å bestemme dette, da den er forpliktet til å inngå avtaler med kommunene om lokalisering av de felles lokale kontorene. Det anses ikke nødvendig eller ønskelig å lovregulere organiseringen av Arbeids- og velferdsetaten mer detaljert enn dette. Det er således opp til etaten selv hvordan den vil organisere sin virksomhet mellom sentralt og regionalt nivå.

Arbeids- og velferdsetatens hovedoppgaver er å gjennomføre arbeidsmarkeds-, trygde- og pensjenspolitikken. Loven inneholder ingen uttømmende oversikt over oppgavene til den nye etaten, men gir et overordnet bilde av oppgavene den er tillagt. Departementet kan pålegge etaten andre oppgaver enn dem som følger av bestemmelsen.

Arbeids- og velferdsdirektoratet har adgang til å delegerer all myndighet det er tillagt til andre enheter i etaten. Etaten pålegges å sørge for at brukerrepresentanter blir hørt i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av etatens tjenester.

Bestemmelser om taushetsplikt for dem som utfører tjeneste eller arbeid for Arbeids- og velferdsetaten, er tatt med i dette kapitlet. Taushetsplikten for Aetat og trygdeetaten følger i dag av folketrygdloven § 21-9 når etatene arbeider etter folketrygdloven. Når Aetat arbeider etter andre lover, reguleres taushetsplikten av forvaltningslovens generelle bestemmelser. Ved at det gis en egen bestemmelse om taushetsplikt blir taushetsplikten regulert særskilt for hele Arbeids- og velferdsetaten, samtidig som det rettslige grunnlaget for den blir det samme uansett hvilken lov etaten arbeider etter. Reglene om innhenting av opp-

lysninger foreslås beholdt i de respektive lovene, da de er tilpasset behovet for opplysninger i forhold til de aktuelle oppgavene, og ikke til etaten som sådan. Videre slås det fast at Arbeids- og velferdsetaten og sosialtjenesten skal gi hverandre gjensidig bistand i brukersaker. Dette kapitlet inneholder også bestemmelser om etatens partsstilling, beredskapsplaner og en felles hjemmel til å gi forskrifter om etatens organer og dens virksomhet.

Kapittel 3 inneholder bestemmelser om en felles førstelinjetjeneste mellom statsetaten og kommunene i form av felles lokale kontorer. For å støtte opp under en avtalebasert prosess om etableringen av felles førstelinjekontorer, og for å markere at reformen er forpliktende både for stat og kommune, foreslår departementet at de felles førstelinjekontorene får en lovmessig forankring.

Samarbeidet mellom statsetaten og kommunene med minimumskrav til lokale avtaler og til å etablere felles lokale kontorer og at alle kommuner skal være dekket av minst ett felles kontor, lovfestes, dette for å sikre at visse minimumskrav blir ivarettatt ved organiseringen av den lokale arbeids- og velferdstjenesten. Det er viktig at arbeids- og velferdsforvaltningen samles i felles lokaler slik at den enkelte brukeren har ett sted å forholde seg til. Loven bruker formuleringen "dekker alle kommuner" for ikke å stenge for interkommunale løsninger der forholdene ligger til rette for det. Loven åpner for at departementet i særlige tilfeller kan gi forskrift om å overføre ansvaret for statlige arbeidsmarkedstiltak for visse brukergrupper til kommunene.

Kontoret skal være den lokale representasjonen til Arbeids- og velferdsetaten. Kontoret skal også som et minimum dekke kommunens ansvar for økonomisk sosialhjelp. Det kan avtales at flere av kommunens tjenester legges inn som en del av det felles lokale kontoret uten at disse inngår i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Departementet foreslår at avtalene om lokale kontorer kan inneholde bestemmelser om at statsetaten og kommunen kan utføre oppgaver på hverandres myndighetsområde. I de tilfellene kommunen har delegert sin myndighet til et interkommunalt organ eller en vertskommune, kan avtalen inngås med dette organet eller vertskommunen.

Departementet vil gi forskrifter om å avgjøre tvister dersom partene ikke blir enige om inngåelse av avtalen for å sikre at lovens krav til at det skal være et felles lokalt kontor som dekker hver kommune, blir oppfylt. Partene kan ikke pålegges samarbeid som går ut over lovens minimumsløsning.

Bestemmelser om samarbeid med brukeren og individuell plan inngår i loven. Prinsippene om helhetlig behovsavklaring, brukermedvirkning og bruk av individuell plan for brukere med sammensatte be-

hov slås fast. Siktemålet er å gi brukerne gode individuelt tilpassede tjenester, få til rask avklaring og rask igangsetting av tiltak, samtidig som den enkelte sikres økonomiske ytelser.

Personopplysninger ved felleskontorene likestilles rettslig sett med organinterne opplysninger i taushetspliktlovgivningen. Loven går ikke vesentlig lenger i å tillate utveksling av personopplysninger enn det som er tillatt og som gjøres rutinemessig innenfor dagens lovgivning og organisering. Den gir likevel adgang for ansatte i Arbeids- og velferdsetaten og sosialkontoret til å opprette felles arkiv og saksbehandlingssystem til tross for at felles lokale kontorer formelt sett dekker over to atskilte organer i forvaltningslovens forstand.

Kapittel 4 inneholder bestemmelser om ikrafttredelse, overgangsbestemmelser og endringer i andre lover.

1.3 Bakgrunnen for lovforslaget

I forbindelse med behandlingen av statsbudsjettet for 2002, fremmet en samlet sosialkomité følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen utrede spørsmålet om én felles etat for sosial-, arbeidsmarkeds- og trygdeetaten og legge saken fram for Stortinget på egnet måte i løpet av 2002."

Forslaget ble vedtatt av et enstemmig storting 12. desember 2001.

I tråd med Stortingets vedtak la regjeringen Bondevik II 13. desember 2002 fram St.meld. nr. 14 (2002-2003) Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten. I Innst. S. nr. 189 (2002-2003) fremmet et flertall i sosialkomiteen følgende to forslag:

"I: St.meld. nr. 14 (2002-2003) Samordning av Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten - sendes tilbake til Regjeringen. II: Stortinget ber Regjeringen utrede ulike modeller for én felles velferdsetat bestående av dagens Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten."

Stortinget vedtok 12. mai 2003 forslagene.

Som et ledd i oppfølgingen av Stortingets vedtak oppnevnte regjeringen Bondevik II ved kongelig resolusjon 15. august 2003, et utvalg med mandat å utrede ulike organisasjonsmodeller med en referansegruppe med medlemmer fra brukerorganisasjonene, arbeidslivets organisasjoner, KS, statsetatene og andre berørte parter. Utvalget la fram sin utredning, NOU 2004:13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning, 29. juni 2004. Utredningen ble sendt på en bred høring med frist 1. november 2004.

Fra 1. oktober 2004 opprettet regjeringen Bondevik II Arbeids- og sosialdepartementet. Det politiske ansvaret på regjeringsnivå for en stor del av arbeids-

og velferdspolitikken ble dermed samlet som et grunnlag for videre reformer.

I St.prp. nr. 46 (2004-2005) la regjeringen Bondevik II fram forslag til en ny arbeids- og velferdsforvaltning og foreslo bevilget budsjettmidler i 2005 til å starte opp gjennomføringen av reformen.

Regjeringen uttaler blant annet her:

"Arbeids- og velferdsforvaltningen er i dag organisert gjennom Aetat, trygdeetaten og sosialtjenesten i kommunene. Gjennom statsetatene og sosialtjenesten kanaliseres stønader og tjenester på totalt rundt 265 milliarder kroner, og det utføres til sammen om lag 16 000 årsverk.

Regjeringen mener at en ny og samordnet arbeids- og velferdsforvaltning vil være et avgjørende bidrag for å:

- få flere i arbeid og aktivitet, og færre på stønad
- forenkle for brukerne og tilpasse til brukernes behov
- få en helhetlig og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning

Regjeringen foreslår en gjennomgripende endring av arbeids- og velferdsforvaltningen. Det skal etableres en førstelinjetjeneste med et arbeids- og velferdskontor i hver kommune som er brukernes kontaktsted for hele tjenestespekteret i dagens tredelte forvaltning. Førstelinjetjenesten skal baseres på et forpliktende samarbeid mellom stat og kommune nedfelt i lokale samarbeidsavtaler. Samarbeidsavtaler og samlokalisering skal ha en lovmessig forankring. Det statlige ansvaret, som i dag er delt på to etater, samles i én ny etat; arbeids- og velferdsetaten. Kommunene skal fortsatt være en viktig medspiller i arbeids- og velferdspolitikken og beholder sitt ansvar for oppgaver etter lov om sosiale tjenester."

I Innst. S. nr. 198 (2004-2005) sluttet sosialkomiteen seg til forslaget til modell for en ny arbeids- og velferdsforvaltning i St.prp. nr. 46 (2004-2005) der ansvarsfordelingen mellom stat og kommune opprettholdes som i dag.

Stortinget ga sin tilslutning til forslaget ved behandlingen 31. mai 2005.

Det vises til at det i proposisjonen redegjøres nærmere for forslaget til ny arbeids- og velferdsforvaltning.

Fra 1. januar 2006 opprettet regjeringen Stoltenberg II Arbeids- og inkluderingsdepartementet som har det politiske ansvaret på regjeringsnivå for en stor del av arbeids- og velferdspolitikken, og som vil få ansvaret for den nye arbeids- og velferdsforvaltningen.

Det er i proposisjonen beskrevet dagens arbeids- og velferdsforvaltning, jf. St.prp. nr. 46 (2004-2005) og NOU 2004:13 En ny arbeids- og velferdsforvaltning.

1.4 Komiteens generelle merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Lise Christoffersen, Eva Kristin Hansen, Per Rune Henriksen, Sverre Myrli, fra Fremskrittspartiet, Robert Eriksson, Kari Kjønås Kjos og Kenneth Svendsen, fra Høyre, Martin Engeset, fra Sosialistisk Venstreparti, lederen Karin Andersen, fra Kristelig Folkeparti, Åse Gunhild Woie Due-sund, fra Senterpartiet, Dagfinn Sundsbø, og fra Venstre, André N. Skjelstad, viser til at forslagene er nærmere omtalt i denne innstillingen og i Ot.prp. nr. 47 (2005-2006) om lov om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeits- og velferdsforvaltningsloven) og enkelte andre lover.

Komiteen viser til at Stortinget i forbindelse med sin behandling av St.prp. nr. 46 (2004-2005), jf. Innst. S. nr. 198 (2004-2005), støttet opprettelsen av en ny arbeids- og velferdsforvaltning. Denne reformen er avgjørende for å få flere i arbeid, redusere forskjeller og avskaffe fattigdom. Reformen vil sikre en mer brukervennlig, samordnet og effektiv arbeids- og velferdsforvaltning.

Komiteen tar til orientering at navnet på den nye statsetaten blir Arbeids- og velferdsetaten og at navnet på felles lokale kontorer, jf. § 13 i loven her, blir NAV-kontoret.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader og forslag i Innst. S. nr. 198 (2004-2005) hvor disse medlemmer ønsket en bredere velferdsreform hvor også de kommunale sosialkontorene ble et statlig ansvarsområde og fullt ut integrert i den nye reformen. Disse medlemmer mener det er særdeles viktig at hele kjeden som denne reformen omhandler, og som er reformens utgangspunkt, er så enhetlig som mulig.

Disse medlemmer mener en reform hvor de kommunale sosialkontorene ikke fullt ut er integrert vil føre til ekstra utfordringer og problemer både under selve sammenslåingen av de forskjellige etatene, men også under det videre arbeidet når organisasjonen er sammenslått. Disse medlemmer viser til at det vil være store utfordringer å slå sammen Aetat og trygdeetaten med forskjellige kulturer de har selv om disse er statlige og under én ledelse. Sosialetaten som en delvis frittstående etat underlagt kommunale vedtak og avgjørelser vil kunne medføre at reformen ikke blir slik at det gis et enhetlig tilbud i de forskjellige kommunene. Disse medlemmer mener det er viktig at alle ledd er så samkjørt at intensjonen med reformen oppnås. Disse medlemmer viser til svarbrev fra Arbeids- og inkluderingsdepartementet på spørsmål fra komiteen om lovteknisk bistand i to

saker reist av disse medlemmer. Departementet svarer i brevet at de på grunn av arbeidets omfang ikke har mulighet til å yte denne bistanden.

På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag for Stortinget slik at ansvarsområdet de kommunale sosialkontorene har overføres fra kommunen til staten, og legges inn under NAV-kontorene."

Disse medlemmer viser videre til at det er særdeles viktig at arbeidslinjen føres fullt ut. En av hovedgrunnene til reformen er at flere skal komme i arbeid, og at de som har restarbeidskraft skal kunne utnytte denne. Disse medlemmer viser til at lovens formålsparagraf omtaler brukernes rettigheter mens brukernes plikter ikke omtales. Disse medlemmer vil hevde at brukerne i stor utstrekning også har plikter til selv å ta initiativ til både å skaffe seg arbeid, og til å utnytte den restarbeidskraft den enkelte har. Disse medlemmer viser til sitt forslag til ny § 1.

Disse medlemmer viser til at det i proposisjonen i liten grad stilles krav til resultatoppnåelse. En slik reform som NAV-reformen vil, hvis en lykkes, etter disse medlemmers syn kunne gi flere en bedre hverdag med arbeid, og gi dem som har en restarbeidskraft muligheten til å få den utnyttet på en langt bedre måte enn i dag. Reformen vil etter disse medlemmers mening også gi brukerne en langt bedre oppfølging slik at de får de tilbud og ytelser de har krav på, og samtidig gi betydelige muligheter for besparelser for skattebetalerne. Disse medlemmer mener derfor det i loven bør stilles krav til resultatoppnåelse. Disse medlemmer legger til grunn at hvis mål ikke nås eller at politiske vedtak ikke gjennomføres så vil dette ha konsekvenser for dem det gjelder. Disse medlemmer viser til sitt forslag til ny § 3.

Disse medlemmer viser til at NAV-reformen baserer seg på at flere kontorer skal slås sammen og at flere kundebehandlere får tilgang til informasjon om persondata. Under høringen kom det frem flere synspunkter som gikk på innføring av et logg-system. Et slikt system baserer seg på at kundebehandler må loggføre hver gang han/hun har hentet informasjon og begrunne tiltaket. Disse medlemmer mener innføring av et slikt system vil trygge informasjon og persondata mest mulig. Disse medlemmer vil påpeke at et slikt system må utarbeides på en slik måte et det effektivt skulle kunne brukes, og uten større kostnader. Disse medlemmer viser til sitt forslag til ny § 3.

Disse medlemmer viser til at det vil være behov for tilpasninger slik at alle de som har behov

for å benytte seg av de nye NAV-kontorene, skal kunne gjøre dette uten problemer. Dette kom også frem under høringene hvor flere organisasjoner pekte på at det i formålsparagrafen burde tas med krav om universelle løsninger. Siden en av hovedgrunnene til opprettelsen av NAV-kontorene er at en ønsker å legge til rette slik at flest mulig skal få benytte mest mulig av sin arbeidskraft, er det etter disse medlemmers syn avgjørende at kontorene er konstruert på en slik måte at de forskjellige brukergruppene kan nytte seg av de forskjellige tilbud som gis fra de forskjellige NAV-kontorer. Disse medlemmer viser til sitt forslag til ny § 13.

Disse medlemmer viser til at gjennomføringen av introduksjonsordningen for innvandrere i dag ligger til kommunene. Denne ordningen har som målsetting at innvandrere skal integreres i det norske samfunnet. Det er disse medlemmers syn at den beste formen for integrering av innvandrere er gode språkkunnskaper, og at de raskest mulig kan forsørges selv og sin familie gjennom lønnet arbeid. Det er disse medlemmers syn at NAV-kontorene er bedre egnet til å gjennomføre dette enn kommunene og viser til sine forslag til endringer i § 13.

Komiteen vil fremheve at dersom hovedmålene med NAV-reformen skal nås, er det viktig å operasjonalisere disse i konkrete resultatmål. I svaret på skriftlig spørsmål nr. 474 i 2006 uttalte statsråd Bjarne Håkon Hanssen blant annet at:

"... departementet har satt i gang et arbeid med å formulere resultatmål for virksomheten i den fremtidige arbeids- og velferdsforvaltningen."

og at:

"... departementet tar sikte på også i de årlige budsjettproposisjonene fremover å redegjøre for gjennomføringsarbeidet."

Komiteen ser frem til en konkret redegjørelse for hvordan målene med NAV-reformen skal nås i Regjeringens forslag til statsbudsjett for 2007.

Komiteen viser for øvrig til sine merknader nedenfor under det enkelte punkt.

2. LOVGRUNNLAG FOR ARBEIDS- OG VELFERDSFORVALTNINGEN

Et hovedpunkt i reformen er å samle det statlige ansvaret for arbeids- og velferdsforvaltningen i én etat, jf. St.prp. nr. 46 (2004-2005). Nedleggelse av Aetat og trygdeetaten for å bygge opp en ny statlig arbeids- og velferdsetat skaper blant annet et klarere og mer enhetlig ansvarsforhold på statlig side. Oppgaver som i dag utføres av Aetat og trygdeetaten, overtas av den nye statsetaten.

Aetat og trygdeetatens administrasjon er en del av statsforvaltningen. Det rettslige utgangspunktet er således at organiseringen av statlig virksomhet, herunder opprettelse av nye organer, kan skje uten bruk av lov. Dersom en omorganisering av statlig virksomhet innebærer en endring av forhold som allerede er regulert i en eksisterende lov, vil omorganiseringen likevel ikke kunne skje uten lovendring. Dette er stort sett situasjonen for Aetat og trygdeetaten. Det er derfor nødvendig med lov for å gjennomføre den ønskede organisatoriske samlingen.

Lovgivning om arbeids- og velferdsforvaltningen bør inneholde bestemmelser om Arbeids- og velferdsetaten og dens hovedoppgaver, bestemmelser om delegering av myndighet, taushetsplikt, brukermedvirkning, individuell plan og behovsvurdering, samt bestemmelser om utøvelse av statens partsstilling ved søksmål og beredskapsbestemmelser. Det ble også foreslått regler om samarbeidet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene om den samlede førstelinjetjenesten.

Departementet vurderte om det i stedet for en ny lov burde fremmes forslag om endringer i eksisterende lover, det vil si arbeidsmarkedsloven, folketrykkløven og sosialtjenesteløven. Det framstår imidlertid ut fra vurderinger departementet har foretatt som den mest ryddige løsningen å ha en felles lov med organisatoriske bestemmelser for den nye arbeids- og velferdsetaten.

Fordelen med å gi en helt ny lov er at man da får en oversiktlig løsning. Samtidig gir en ny lov et godt og tydelig signal om etableringen av den nye forvaltningen og forpliktelsen for både staten og kommunen til å bidra til en helhetlig tilnærming med utgangspunkt i den enkelte brukerens behov. Ved at de organisatoriske bestemmelsene flyttes fra henholdsvis arbeidsmarkedsloven og folketrykkløven får man også et ryddig forhold mellom den lovmessige behandlingen av på den ene siden ytelsenes innhold som står i de gjeldende lover, og på den andre siden forvaltningens oppbygging og oppgaver som står i den nye loven. Dette blir da en lovteknisk modell som kan brukes på tvers av skillet mellom statlige og kommunale oppgaver i særlovgivningen.

Det blir vist til at nedleggelsen av Aetat og nåværende trygdeetat og opprettelsen av Arbeids- og velferdsetaten er en stor organisatorisk reform som berører rundt 16 000 ansatte og vil innebære store utfordringer. Da de to nåværende etatene har til dels ulik kultur, mål og styringsverktøy, stilles det derfor store krav både til planlegging og gjennomføring. Slike forhold egner seg likevel i begrenset grad for lovregulering og må fremmes gjennom andre midler. Lovens oppgave er å gi den rammen som reformen skal skje innenfor, og gi nødvendige regler for å administrere gjeldende lovgivning og politiske vedtak.

Proposisjonen redegjør nærmere for den lovtekniske løsningen, bruk av betegnelser, opprydding i andre lover mv.

2.1 Komiteens merknader

Komiteen tar dette til orientering.

3. FORMÅL OG ORGANISATORISK OPPBYGGING MV.

Formålsbestemmelsen gir uttrykk for at loven skal understøtte det overordnede målet med den nye organiseringen av arbeids- og velferdsforvaltningen som er å få flere i arbeid og aktivitet og færre på stønad. Hovedprinsippene for organiseringen vil framgå av denne loven og gi det nødvendige grunnlaget for etableringen av en ny arbeids- og velferdsforvaltning. Ett av hovedmålene med den organisatoriske reformen er å legge til rette for en mer helhetlig og samordnet arbeids- og velferdsforvaltning. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal derfor bidra til en samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, sosialtjenesteloven og eventuelt andre lover som omfattes av arbeids- og velferdsforvaltningen, herunder disse lovenes formålsbestemmelser.

En ny organisering vil gi større kraft til arbeidet med å få flere i arbeid, støtte opp under arbeidet med et inkluderende arbeidsliv og ivareta brukernes og arbeidslivets behov på en bedre måte enn i dag. Helhetsperspektivet ved reformen er viktig. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal styrke arbeidet med å fremme sosial inkludering, redusere risikoen for marginalisering av utsatte grupper i samfunnet og ta hensyn til hele mennesket.

3.1 Organene

Departementet legger fram et forslag til en ny lov om arbeids- og velferdsforvaltningen som i tillegg til bestemmelser om Arbeids- og velferdsetaten og dens hovedoppgaver, inneholder bestemmelser om delegering av myndighet. Det er her også foreslått regler om samarbeidet mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunene om førstelinjekontorene.

Forslaget følger opp intensjonen om at statsetaten skal stå fritt til å organisere sin virksomhet, jf. St.prp. nr. 46 (2004-2005). Dette betyr at bestemmelser som i dag står i folketrygdloven om organisering av etaten i sentrale, regionale og lokale nivåer, i framtiden vil bli fastsatt av etaten selv sammen med bestemmelser om fordeling og behandling av ulike oppgaver.

Som følge av at omfanget av organisatoriske bestemmelser i departementets lovforslag er begrenset til et nødvendig minimum for å tillate nødvendig fleksibilitet med hensyn til organiseringen av etaten, er det således ikke tatt sikte på noen lovmessige fø-

ringer knyttet til organisering av et regionalt nivå i den nye statsetaten.

Lovforslagets § 3 om Arbeids- og velferdsetaten og om de felles lokale kontorene, jf. §§ 13 og 14, legger likevel klare føringer om organiseringen av statsetaten på det lokale nivået.

Det vises til §§ 13 og 14 i lovforslaget.

3.2 Klage- og ankebehandling

Det framgår av St.prp. nr. 46 (2004-2005) at klage- og ankesystemet fortsatt skal følge et tosporet system, et system for den statlige Arbeids- og velferdsetaten og et system for den kommunale sosialtjenesten. Det bør imidlertid etableres et felles og enhetlig system for klagebehandling i den nye statsetaten. Det ble her vist til at dette må ses i sammenheng med organiseringen av mellomnivå (regionale organer/fylkesorganer) i den nye statsetaten og at valg av løsning bør skje i samråd med ny etatsledelse.

I høringsnotatet uttalte departementet at det i samsvar med signalene i proposisjonen likevel må sikres at alle klager på vedtak i den nye statsetaten undergis en reell toinstansbehandling i overensstemmelse med reglene i forvaltningsloven § 28. Siden departementet mente at den nye statsetaten burde få stor frihet til å organisere seg selv, ble det verken foreslått lovfestet hvilke organ som skal fatte ulike vedtak eller være klageinstans. I tråd med dette ble det foreslått at kravet til toinstansbehandling lovfesttes i en mer generell form. Det ble i høringsnotatet ikke foreslått endringer i hvilke saker som kan ankes til Trygderetten, eller i Trygderettens oppgaver og kompetanse. I høringsnotatet foreslo også departementet at bestemmelsene om klagefrister mv. i arbeidsmarkedsloven og klage i folketrygdloven beholdes med nødvendige tilpasninger uten at dette endrer klagesystemet.

Både Moderniseringsdepartementet, Aetat, Akademikerne, Rikstrygdeverket og Statens helsetilsyn har kommet med merknader til forslaget om klage- og ankebehandling.

Departementet uttaler i proposisjonen i sine vurderinger og forslag etter høringsrunden at det ser det som viktig at det nye direktoratet står mest mulig fritt til å organisere arbeidet med klage- og ankesaker innenfor den nye statsetatens ansvarsområde. Slik Aetat peker på, kan det imidlertid synes som om lovforslaget går for langt i å legge en forutsetning i retning av at dette arbeidet skal legges til et "mellomnivå". Etter departementets mening bør den nye etaten ha organisatorisk frihet til om ønskelig å innrette seg på samme måte, uavhengig av om den nye statsetaten organiseres med mellomnivå eller ikke.

Departementet foreslår derfor at klage skal kunne skje til nærmest overordnede organ eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Dette gir valget mellom klageordningen etter forvaltningsloven (nærmeste organ i linja) eller klage til et annet organ, inkludert et særskilt opprettet organ uten andre oppgaver enn å behandle klagesaker. Departementet foreslår at arbeidsmarkedsloven § 17 endres tilsvarende, slik at det framgår at samme ordning også gjelder for vedtak etter arbeidsmarkedsloven.

Hva gjelder Rikstrygdeverkets forslag til folketrygdloven § 21-12 annet ledd første punktum om at direktoratet og ikke departementet skal kunne bestemme at visse vedtak skal kunne bringes direkte inn for Trygderetten, skal departementet bemerke at dette i dag er regulert i lov. Det er ikke slik at dette i dag er opp til direktoratet. I den nye organiseringen synes det naturlig at myndigheten til å bestemme dette legges til departementet.

Departementet har tatt hensyn til Rikstrygdeverkets innvendinger til forslag til bestemmelse om hvor klage og anke skal settes fram, jf. folketrygdloven § 21-12 tredje ledd første punktum.

Etter departementets syn bør en eventuell utredning av en klage- og ankeordning som også skal omfatte den kommunale sosialtjenesten, utstå til det er klart hvilket standpunkt Regjeringen tar til forslaget i NOU 2004:18 Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene (Bernt-utvalget) om en samordning av den kommunale sosial- og helselovgivning.

Det vises til arbeidsmarkedsloven § 17 og folketrygdloven § 21-12.

3.3 Konfliktløsning

Opprettelse og drift av det felles lokale kontoret forutsettes å skje etter avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen. Der etaten og kommunen ikke kommer til enighet, må det finnes en ordning i loven som kan sikre at de felles lokale kontorene blir etablert.

Da lovens utgangspunkt er at det skal inngås en avtale, ble det i høringsnotatet vist til at det kan være nærliggende å vurdere regulære konfliktløsningsmekanismer for å løse en uenighet mellom partene. Det er ikke tale om en tvist om tolkning av en lovbestemmelse eller en avtale, men mer om de avtalevilkår som skal gjelde mellom partene. Av denne grunnen er domstolsbehandling ikke et særlig egnet alternativ.

Departementet antydte muligheten av å opprette en egen nemnd som kan fastlegge partenes forpliktelser der de ikke blir enige. Det ble imidlertid ikke ansett som en hensiktsmessig ordning. Det vises til at en tvungen løsning bare bør bli aktuelt for å sikre at lovens minimumsløsning blir etablert for alle kommuner. Departementet vurderte det slik at det ikke bør være adgang til å pålegge noen lokal part å gå ut over dette der ikke begge de involverte partene er enige. Siden det bare er snakk om en kompetanse til å sikre at lovens minimumsløsning blir etablert, er kompe-

tansen nært knyttet til gjennomføringen av forpliktelser som allerede ligger klart i loven. Å sikre etterlevelse av loven er en oppgave som naturlig ligger til regjeringen som den ansvarlige for å følge opp den nasjonale arbeids- og velferdspolitikken. Staten har allerede i dag det overordnede ansvaret både for arbeidsmarkeds-, trygde- og pensjonspolitikken og et tilsynsansvar overfor kommunene i medhold av sosialtjenesteloven. Siden både arbeids- og velferdsforvaltningen og den økonomiske sosialhjelpen er underlagt samme departement, ble det funnet naturlig å legge denne adgangen i loven til departementet.

Et flertall av høringsinstansene som har uttalt seg om konflikthåndtering, er negative til forslaget i høringsnotatet.

Departementet viser til proposisjonen i sine vurderinger og forslag etter høringsrunden til at det er særlig KS og kommunene som er negative til at departementet skal fastsette bestemmelser om de felles lokale kontorene i tilfeller hvor partene lokalt ikke blir enige.

Det forutsettes at den rammeavtalen om ny arbeids- og velferdsforvaltning som departementet tar sikte på å inngå med KS, og det øvrige forberedende arbeidet for etablering av de felles lokale kontorene, blant annet med veiledende maler for lokale avtaler, vil legge til rette for lokale avtaleprosesser uten store konflikter. De konfliktene som oppstår, bør kunne løses på et lavere nivå enn departementet uten stor risiko for uheldige løsninger lokalt.

Departementet vil arbeide videre med en nemndbasert tvisteløsningsordning og vil utarbeide forskrift om dette. Fylkesmannens rolle vil bli vurdert i denne forbindelse. Hva gjelder reglene for tvisteløsningsordningen, må de også utarbeides til å gjelde generelt når det oppstår uenigheter mellom statsetaten og kommunen.

Det vises til § 14 fjerde ledd i lovforslaget og merknadene i punkt 12.

3.4 Komiteens merknader

Komiteen viser til St.prp. nr. 1 (2005-2006) der det framgår at Stortinget vil få en bredt anlagt melding om arbeid og velferd til behandling i 2006. Videre vises til St.meld. nr. 2 (2005-2006) der det framgår at Regjeringen vil gjennomgå virkemidlene rettet mot personer i yrkesaktiv alder og utvikle strategier med sikte på å øke arbeidstilbudet. Det vil blant annet innebære en vurdering av regelverk, stønader, tiltak og tjenester, der målet er å styrke innsatsen for å få flere tilbake i jobb. Av St.prp. nr. 66 (2005-2006) framgår det at hovedmål og strategier for NAV-kontorene vil bli nærmere redegjort for også i budsjettproposisjonen for 2007.

Komiteen vil understreke at en viktig del av lovens formål er at enkeltmennesker skal møtes med

respekt, og at den skal bidra til økonomisk og sosial trygghet.

Komiteen vil presisere at en viktig del av formålet med reformen er å sikre like muligheter og økonomisk trygghet, dette innebærer også inntekts-sikring for de som ikke kommer i arbeid.

Komiteen understreker at den nye arbeids- og velferdsforvaltningen skal fokusere på arbeidslinjen, hvor målet er flere i arbeid og færre på stønad. Komiteen vil påpeke at denne arbeidslinjen må ha et bredt nedslagsfelt hvor alle mennesker, uavhengig av funksjonsevne, skal inkluderes.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til viktigheten av at det statlige ansvaret som i dag er delt på to etater, Aetat og trygdeetaten, samles i én ny etat. Sammen med kommunene skal den nye etaten opprette NAV-kontorer i hele landet. Dette er viktig for å samle både kommunale og statlige virkemidler, slik at formålet med loven oppnås.

Komiteen vil understreke at det er viktig at den nye forvaltningen samarbeider med ulike relevante tjenester som ligger utenfor forvaltningens myndighetsområde. Dette for å sikre helhet og koordinering rundt brukere med sammensatte behov. Dette kan være helsetjenester i både stat og kommune, samt pleie- og omsorgstjenester. For å oppnå målet med flere i arbeid, vil også samarbeid mot utdannings- og opplæringsinstitusjoner være nødvendig. Det er viktig at også deler av offentlig forvaltning, som ikke er en del av den organisatoriske reformen, tar nødvendig medansvar for målsetningene med reformen.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til St.prp. nr. 46 (2004-2005) hvor det fremgår at klage- og ankesystemet fortsatt skal følge et tosporet system, et system for det statlige og et system for den kommunale sosialtjenesten, og videre at det bør etableres et felles enhetlig system for klagebehandling i den nye stats-etaten. Flertallet påpeker at klage skal kunne skje til nærmeste overordnede organ eller til det organet som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Flertallet viser videre til at en eventuell utredning av en felles klage og ankeordning, skal utstå til forslaget i NOU 2004:18 Helhet og plan i sosialtjenestene om en samordning av den kommunale sosial- og helselovgivningen behandles.

Flertallet viser til at opprettelse og drift av det felles lokale kontoret forutsettes å skje etter avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen. Hvis etaten og kommunen ikke kommer til enighet, skal det finnes en ordning i loven som sikrer rask etablering av felles lokale kontorer. Flertallet viser til at det skal arbeides videre med en nemndbasert tvisteløsningsordning, og viser videre til at dette skal skje gjennom utarbeidelse av forskrift.

Flertallet legger til grunn at det utarbeides en mest mulig nøytral og likeverdig tvisteløsningsmekanisme, for eksempel i form av en partssammensatt nemnd. En tvisteløsningsordning som tydelig signaliserer partenes likeverdighet er viktig for å møte intensjonene om et godt samarbeidsklima og for å redusere grunnlaget for tvister mellom kommuner og den nye statsetaten.

Komiteen har merket seg at Regjeringen i forbindelse med forslaget til statsbudsjett for 2007 vil legge frem en stortingsmelding med en bred gjennomgang av det arbeids- og velferdspolitiske virkemiddelapparatet. Komiteen forventer at meldingen vil legge vekt på hvordan virkemidlene kan bidra til å hindre at mennesker faller utenfor arbeidslivet, og på hvordan vi kan sikre at flest mulig av de 800 000 i arbeidsfør alder som i dag er satt på sidelinjen, igjen får mulighet til å bidra i arbeids- og samfunnsliv. Herunder bør det spesielt vurderes hvordan dagens regelverk for oppfølging av sykemeldte fungerer. All erfaring viser at tidlig intervensjon er en avgjørende faktor for å tilbakeføre folk til arbeidslivet, men i dag iverksettes avklaring med hensyn til attføring og krav til aktivitet ofte for sent.

Videre forventer komiteen en grundig gjennomgang av dagens virkemidler rettet mot uføretrygdede som har et ønske om å komme tilbake i aktivitet og arbeid, med tanke på utvidelse og opptrapping av dagens virkemidler, eksempelvis adgangen til å benytte uføretrygd som lønnsstilskudd.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under pkt. 1.4 foran og fremmer følgende forslag:

"§ 1 Formål skal lyde:

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, sosialtjenesteloven og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal møte det enkelte mennesket med respekt, bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktiv virksomhet. Den enkelte mottaker av stønad

har en selvstendig plikt til å stille sin arbeidskraft/ restarbeidskraft til disposisjon.

§ 3 Arbeids- og velferdsetaten skal lyde:

Arbeids- og velferdsdirektoratet leder Arbeids- og velferdsetatens virksomhet. Arbeids- og velferdsdirektøren har den daglige ledelsen av direktoratet, og har ansvaret for at mål om effektivitet og utnyttelse av arbeidskraft nås. Etaten skal være representert på de stedene som direktoratet bestemmer, likevel slik at representasjonen på lokalt nivå skal være i samsvar med § 13, jf. § 14. Direktoratet er behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr. 4 og for tilrettelegging og gjennomføring av internkontrollsystemet etter personopplysningsloven §§ 13 og 14 i forhold til etaten. Når det hentes ut informasjon fra brukernes saksmapper skal dette loggføres, og begrunnes. Departementet kan gi forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.

§ 13 Felles lokale kontorer skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner. Kontoret skal ivareta oppgaver for etaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenesteloven kapittel 5 og etter introduksjonsloven kapitlene 2 og 3. Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret. Alle NAV - kontorer skal utformes ut fra prinsippet om universell utforming."

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil påpeke hvor viktig det er at man helt fra starten av NAV-samarbeidet har en god dialog mellom de ulike etatene som nå skal samlokaliseres. For å få til dette, er det viktig at alle partene er innforståtte med regelverket som legges til grunn for dette samarbeidet, slik at interne konflikter kan unngås. De 19 pilotkommunene vil gi viktige erfaringer med hvordan man kan arbeide og utarbeide gode rutiner som NAV-kontorene kan styre driften sin etter. Flertallet vil også understreke at skal NAV-kontorene klare å jobbe for et felles mål om å få flest mulig tilbake i arbeid, må kontorenes interne organisering fungere. Kommer man i en situasjon hvor interne konflikter oppstår er det selvfølgelig best om dette kan løses lokalt. Hvis man ikke kommer fram til en løsning mener flertallet at et sammensatt organ av representanter fra både kommune og stat kan være en naturlig konfliktløser.

4. FELLES FØRSTELINJEKONTORER MELLOM STAT OG KOMMUNE

En vesentlig del av reformen er at den statlige etaten og den kommunale sosialtjenesten skal samarbeide om bruk av virkemidler i arbeids- og velferds politikken, jf. St.prp. nr. 46 (2004-2005). Reformen innebærer en samordnet tilnærming til brukerne. For å sikre disse hensynene ble det foreslått i St.prp. nr. 46 (2004-2005) å etablere en felles førstelinjetjeneste med felles lokale kontorer som dekker alle kommuner. Dette vil sikre brukeren ett sted å henvende seg. Førstelinjekontorene skal gi brukeren et tilbud om helhetlig avklaring av sine behov uavhengig av hvilke deler av arbeids- og velferdsforvaltningen som har det underliggende ansvaret for ytelser og tjenester.

Samarbeidet med og integreringen av den kommunale sosialtjenesten er en sentral del av reformen. Parallelt med den lovmessige tilretteleggingen må både sentrale og lokale myndigheter støtte opp under etableringen av felles førstelinjekontorer med en rekke tiltak som skal fremme felles holdninger og kultur og etablere en felles plattform. Slike tiltak egner seg ikke til lovregulering, men må finne sted innenfor de rammene som etableres gjennom lov og avtale.

Det redegjøres i proposisjonen nærmere for etablering av et felles lokalt kontor herunder rettslig grunnlag for kontoret, lokalisering og universell utforming av kontoret samt oppgaver for kontoret.

4.1 Organisering, ledelse og drift av kontoret

Det redegjøres i proposisjonen for organisering, ledelse og drift av kontoret, hvor det spesielt vises til at det i St.prp. nr. 46 (2004-2005) ble det lagt opp til at brukerne skal møte en helhetlig førstelinje i form av felles lokale kontorer med arbeids- og velferdsforvaltningens samlede tjenester. Samtidig ble det her lagt til grunn et tosporet system med klare ledelses- og ansvarslinjer med fortsatt statlig ansvar for Aetats og trygdeetatens ansvarsområder og fortsatt kommunalt ansvar for sosialtjenesten.

Mange høringsinstanser var opptatt av spørsmålet om ledelse. Et framtrepende synspunkt var at det vil være vanskelig å skille faglig kompetanse fra det administrative ansvaret. Dette munner ut i et ønske om en mer enhetlig ledelse enn i forslaget som ble sendt på høring. Flere savner en tydeliggjøring av hva enhetlig ledelse innebærer.

Departementet uttaler etter høringen i sine vurderinger og forslag at bakgrunnen for forslagene i høringsutkastet var behovet for å opprettholde eksisterende skiller og ansvarslinjer mellom stat og kommune, blant annet for å unngå faren for overveltning av kostnader mellom forvaltningsnivåene. En slik ansvarsdeling gir et todelt lederansvar for myndighetsoppgaver. Samtidig ble det lagt til grunn at kontoret bør ha en enhetlig administrativ ledelse. Hvilke le-

delsesoppgaver og funksjoner det i praksis vil innebære, må reguleres i de lokale avtalene.

Høringen viser at det er et klart ønske om å legge bedre til rette for en enhetlig ledelse for de felles lokale kontorene enn det tidligere var lagt opp til. Det pekes på at enhetlig og tydelig ledelse er av stor betydning for effektiv resultatoppnåelse og dermed muligheten for å nå reformens mål. Departementet uttaler at disse synspunktene bør tillegges vekt. Samtidig legger departementet vekt på å opprettholde en klar deling mellom statsetatens ansvarsområde og kommunenes ansvar for sosialtjenesten, samt å unngå utilsiktet overveltning av økonomisk ansvar mellom de to forvaltningsnivåene. Departementet foreslår at retningslinjene for delegasjon av myndighetsoppgaver mellom stat og kommune utformes slik at det vil bli mulig å delegere til én lokal leder tilstrekkelige faglige og administrative fullmakter til at vedkommende kan utøve en enhetlig ledelse av kontoret, men på en slik måte at det opprettholdes en klar ansvarsdeling mellom statens og kommunens forvaltning.

Det er likevel ikke grunnlag for å lovfeste en plikt til å gjennomføre enhetlig faglig ledelse ved alle de lokale kontorene. Et lovpålegg vil redusere den store graden av lokal fleksibilitet reformen bygger på og bryte med prinsippet om at de felles lokale kontorene skal etableres etter avtaler mellom likeverdige parter. Det vil videre gripe sterkt inn i det kommunale selvstyret.

For å unngå uklare ansvarsforhold og fare for overveltning av kostnader mellom forvaltningsnivåer, er det nødvendig at departementet fortsatt har mulighet til å trekke opp rammer for delegasjonen, jf. § 14 annet ledd i lovforslaget. Departementet vil utarbeide nærmere retningslinjer for delegasjonsadgangen. § 14 annet ledd i lovforslaget vil også gi nødvendig hjemmel for å delegere myndighet som behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr. 4 til lederen for det lokale kontoret. Selv med en adgang til delegasjon av myndighetsoppgaver mellom stat og kommune, vil det tosporete systemet likevel bli opprettholdt.

Spørsmålet om hvem som skal lede felles lokale kontorer, vil reguleres i den lokale avtalen som skal inngås, jf. § 14 første ledd i lovforslaget. Avtalene kan her bli forskjellige, blant annet avhengig av i hvilken grad delegasjonsmulighetene blir brukt.

Det kan være viktig å prøve ut ulike modeller for å få til så gode og hensiktsmessige ledelsesformer som mulig i de felles lokale kontorene. Departementet vil følge nøye med i de erfaringene etaten og kommunene gjør med ledelse og organisering av kontorene. Samtidig med utvikling av samordnede styrings signaler og resultatkrav bør det åpnes for justering av rammene for delegasjon for å oppnå de beste resultatene når det gjelder å kombinere behovet for faglig

styring med mulighetene for enhetlig ledelse ved kontorene. Departementet vurderer det slik at den foreslåtte § 14 annet ledd gir hjemmel for å trekke opp andre rammer som kan åpne for en bedre tilpassing av kryssende hensyn når man har mer erfaring.

Departementet vil arbeide videre med samordning av styringssignaler, resultatkrav og gjensidig informasjon om styringsdata.

Det vises til § 14 første og annet ledd i lovforslaget.

4.2 Internkontroll og tilsyn

I høringsnotatet ble ikke rutiner for internkontroll i et tosporet system behandlet. Det samme gjaldt tilsyn med virksomheten. Det kom imidlertid frem i høringsrunden synspunkter fra Rikstrygdeverket, Statens helsetilsyn, Sosial- og helsedepartementet og Moderniseringsdepartementet vedrørende kontroll og tilsyn.

Departementet uttaler etter høringsrunden at det ikke er enig i at det er hensiktsmessig på nåværende tidspunkt å legge opp til en ordning med internkontrollplikt og tilsyn som er felles for den statlige etaten og kommunens virksomhet. Det vises til dagens regelverk der det foreligger internkontrollplikt og plikt for fylkesmannen til å føre tilsyn der kommunen driver virksomhet etter sosialtjenesteloven kapitlene 4, 4A, 6 og 7 som er områder som ikke uten videre vil omfattes av det felles lokale kontoret. Når det gjelder kommunens virksomhet etter sosialtjenesteloven kapittel 5, vil det ikke være aktuelt å innføre en tilsvarende ordning uten etter forutgående høringsrunde. Departementet vil arbeide videre med spørsmålet om internkontrollplikt og tilsyn også i forhold til kommunens virksomhet etter sosialtjenesteloven kapittel 5.

Departementet er enig med Rikstrygdeverket i at det bør tas med en tilføyelse om at etaten skal kontrollere og følge opp rett ytelse og utbetaling. Det vises til at forvaltningsansvaret som ligger i å fatte riktig vedtak i forhold til vilkårene, derfor bør komme klarere fram i lovteksten. Det foreslås en endring og tilføyelse i § 4 i lovforslaget:

"Etaten skal forvalte folketrygdloven, arbeidsmarkedsloven og andre lover hvor oppgaver er lagt til etaten, og sikre *rett ytelse til den enkelte. Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.*"

Det vises til § 4 annet ledd i lovforslaget.

4.3 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at bruker-

ne av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen skal møte en helhetlig førstelinje i et felles lokalt kontor. Flertallet vil understreke at for å sikre at slike kontorer blir etablert for alle kommuner, blir krav til felles lokalisering og inngåelse av samarbeidsavtaler nå lovfestet.

Samarbeidet mellom stat og kommune skal reguleres i avtaler som inneholder bestemmelser om lokalisering og utforming, organisering og drift, hvilke kommunale oppgaver utover minimumsløsningen som skal inngå i kontoret, og samhandling med brukerrepresentanter og med kommunens øvrige tjenestetilbud. Flertallet vil peke på at disse avtalene skal baseres på et likeverdig samarbeid mellom instansene, og at ved konflikter og konfliktløsning skal denne likeverdigheten ivaretas.

Flertallet viser til Regjeringens mål om at universell utforming skal ligge til grunn for utformingen av samfunnet. Det er spesielt viktig at NAV-kontorene blir tilgjengelige for alle brukere, og at kontorene er tilrettelagt for ansatte med funksjonshemninger. Flertallet vil derfor understreke at prinsippet om universell utforming skal ligge til grunn ved utformingen av kontorene, og at avvik kun skal skje helt unntaksvis. Utformingen av kontorene skal så langt det er mulig og rimelig, bygge på prinsippet om universell utforming. Hvis partene i lokal avtale fra- viker prinsippet om universell utforming, må dette godkjennes av kommunestyret og Arbeids- og velferdsdirektoratet. Unntak kan bare gis for et avgrenset tidsrom ved innredning av kontorer i eksisterende bygningsmasse. Ved nybygg skal kravet til universell utforming gjelde fullt ut. Det vil være avgjørende at utformingen er tilstrekkelig inkluderende.

Flertallet understreker videre at når flere brukere er tilknyttet ett kontor, blir det enda viktigere å sikre fysiske forhold i lokalene for mottak og mer avskjermede samtalerom. Dette er avgjørende for å ivareta personvern og taushetspliktsreglene.

Flertallet viser til at det felles lokale kontoret skal ivareta oppgaver for den statlige etaten og som et minimum kommunenes oppgaver etter kapittel 5 i sosialtjenesteloven. Flertallet vil understreke at dette skal være et absolutt minimum og ikke en norm eller en begrensning. Flertallet viser til at det skal være stor frihet å lokalt avgjøre eventuelle andre kommunale oppgaver som kan ligge til kontorene.

Flertallet er enig med Regjeringen i at det er viktig for å styrke arbeidslinjen at alle ytelser eller tjenester som er innrettet mot personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet eller står utenfor arbeidslivet, sees i sammenheng. Samtidig er det viktig at tiltak og tjenester for de mest utsatte og vanskelig stilte ikke fragmenteres og gjøres mindre tilgjengelig. Flertallet mener det i mange tilfeller vil være naturlig at også andre kommunale oppgaver utover mi-

nimumsløsningen legges til kontorene, og flertallet vil påpeke at den nye statsetaten må være åpen for ulike lokale løsninger.

Et annet flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Senterpartiet og Venstre, vil presisere at det vil være naturlig å ta utgangspunkt blant annet i de tjenester som i dag ligger til sosialkontoret i kommunen, og spesielt vurdere å inkludere de tjenester som har et selvhjelpsperspektiv og et bredt arbeidsrettet fokus. Et eksempel på dette er introduksjonsordningen for nyankomne flyktninger og innvandrere.

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, vil understreke at det vil være viktig med erfaring fra disse lokale løsningene hvor ulikt omfang av oppgaver er lagt til NAV-kontoret.

Flertallet mener det er hensiktsmessig med lokal frihet til å avtale ledelse gjennom samarbeidsavtalene. Flertallet viser til at det i loven gjøres mulig å ha enhetlig ledelse. Flertallet vil videre bemerke at ved delegering til én lokal leder, må tilstrekkelige faglige og administrative fullmakter gis, slik at vedkommende kan utøve en helhetlig ledelse av kontoret samtidig som ansvarsfordelingen mellom stat og kommune opprettholdes.

Flertallet vil understreke det ansvaret som ligger på både stat og kommune for å finne hensiktsmessige måter å organisere personellforvaltning og medbestemmelse på de lokale NAV-kontorene.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under pkt. 1.4 foran, og sitt forslag til endringer i § 13.

Komiteens medlemmer fra Høyre, Kristelig Folkepart og Venstre vil understreke at det i mange tilfeller vil være naturlig at også andre kommunale oppgaver utover minimumsløsningen legges til de lokale NAV-kontorene. Eksempler på tjenester som det kan være naturlig å legge til NAV-kontorene, er økonomisk rådgivning og andre oppgaver som hører inn under den kommunale sosialtjenestens ansvarsområde.

Komiteens medlem fra Høyre viser samtidig til at det er viktig at den kommunale friheten ikke utnyttes til å legge så mange oppgaver inn under NAV-kontorene at intensjonene i reformen undermineres.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre viser til at hovedformål med kommunenes integreringsarbeid overfor innvandrere og flyktninger, er å muliggjøre fremtidig yrkesdeltakelse. Disse medlemmer mener at kommunenes integreringsarbeid vanskelig kan drives på en hensiktsmessig måte uten tett og godt samarbeid med den nye arbeids- og velferdsetaten. Det integreringsarbeidet som skjer i kommunal regi er svært viktig for at nye landsmenn skal oppleve å bli likeverdige medlemmer av det norske samfunnet og mulighet til yrkesdeltakelse er i denne forbindelse essensielt.

På denne bakgrunn mener disse medlemmer at det kommunale integreringsarbeidet bør inngå som en del av minimumsløsningen for den lokale arbeids- og velferdsforvaltningen, og foreslår følgende endring i lovens § 13:

"§ 13 Felles lokale kontorer skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner. Kontoret skal ivareta oppgaver for etaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenesteloven kapittel 5 og etter introduksjonsloven kapitlene 2 og 3. Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret. Alle NAV-kontorer skal utformes ut fra prinsippet om universell utforming."

5. TILPASSING AV FØRSTELINJEKONTORET TIL LOKALE BEHOV

Utgangspunktet for etablering av en samordnet førstelinjetjeneste i form av felles lokale kontorer skal være en tydelig ansvars- og arbeidsdeling mellom stat og kommune. De langt fleste stedene i landet vil det være grunnlag for å etablere felles lokale kontorer med en bemanning på stedet som har bredde og kompetanse til løpende å håndtere hele tjenestespekteret, herunder de mer komplekse statlige oppgavene. For å gi de lokale kreftene handlingsrom til å finne hensiktsmessige løsninger, er det viktig med et lovgrunnlag som er så fleksibelt at det ikke hindrer fornuftige lokale tilpasninger. På bakgrunn av konklusjonene i St.prp. nr. 46 (2004-2005) ble det derfor i høringsnotatet foreslått at det lovmessig skulle legges til rette for at stat og kommune i noen tilfeller kan utføre myndighetsoppgaver for hverandre, for differensiert oppgaveløsning mellom stat og kommune når det gjelder arbeidsmarkedstiltak for personer som mottar økonomiske ytelser fra kommunen, og for interkommunalt samarbeid når det gjelder sosialhjelpen.

5.1 Mulighet for at stat og kommune kan utføre oppgaver for hverandre

I proposisjonen er det nærmere redegjort for mulighet for at stat og kommune kan utføre oppgaver for hverandre herunder utvidet mulighet for at stat og kommune skal kunne utføre myndighetsoppgaver for hverandre der begge parter lokalt mener dette er den mest hensiktsmessige løsningen.

I høringsuttalelsene er det gjennomgående synspunktet at delegasjonsadgangen mellom staten og kommunene burde være videre enn bare å omfatte regelstyrte og lite skjønnsbaserte vedtak. Begrunnelsen er både å legge til rette for mer enhetlig ledelse og legge grunnlag for mer fleksible løsninger lokalt.

§ 14 annet ledd i lovforslaget gir nødvendig hjemmel for delegasjon som åpner for å tilrettelegge for enhetlig faglig ledelse etter retningslinjer gitt av departementet. I den sammenhengen er det viktig å påpeke at muligheten til å utføre myndighetsoppgaver for hverandre innenfor rammer trukket opp av departementet, blant annet kan gjøre det mulig for staten i mange små kommuner å overlate enkelte oppgaver til kommunen. Dette gjør det lettere å sørge for at de statlige tjenestene blir tilgjengelige i alle kommuner. Ved slik delegasjon vil henholdsvis statsetatens og kommunens ansvar for sine myndighetsoppgaver bli opprettholdt. Slik hjemmelen er utformet, er det derfor mulig å beholde klare ansvarslinjer for ytelser og tjenester samtidig som den gir muligheter for fleksibilitet og effektiv tjenesteutøvelse lokalt.

Lovhjemmelen vil legge grunnlaget for fleksibel bruk av personell i de felles lokale kontorene. Fleksibel bruk av personell gir mulighet for effektiv ressursutnyttelse, stordriftsfordeler og ikke minst tilstrekkelig kompetanse og kvalitet i brukeroppfølgingen.

5.2 Oppgavedifferensiering

I St.prp. nr. 46 (2004-2005) ble det foreslått at loven også burde gi større kommuner ansvar for arbeidsmarkedstiltak til "personer som har sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold" (oppgavedifferensiering).

I høringsnotatet ble det framhevet at en begrenset oppgavedifferensiering innenfor arbeids- og velferdspolitikken ville ha som hensikt å bedre måloppnåelsen. Samtidig ville det legges til rette for at kommuner hvor forutsetningene er til stede, kan spille en større rolle i gjennomføringen av arbeids- og velferdspolitikken. Dette ble fulgt opp ved forslag til § 4 siste ledd hvor departementet i særlige tilfeller kan gi kommunen ansvar for arbeidsmarkedstiltak. Samtidig ble det presisert at dette ville "være aktuelt for personer som mottar økonomiske ytelser fra kommunen".

Det vises for øvrig til redegjørelsen i St.prp. nr. 46 (2004-2005) når det gjelder mer differensierte former for ansvars- og oppgavedeling mellom stat og kommune, jf. også St.meld. nr. 19 (2001-2002) Nye oppgaver for lokaldemokratiet - regionalt og lokalt nivå. Dette må sees i sammenheng med den totale budsjetttrammen for arbeidsmarkedspolitiske tiltak og de målene og prioriteringene som fastlegges ved behandlingen av statsbudsjettet for hvert år. Det ble også lagt til grunn at departementet vil utforme retningslinjer og prosedyrer for et opplegg med oppgavedifferensiering.

Mange støttet KS i høringsrunden om at:

"... at muligheten for overføring av ansvar for tilbudet om arbeidsmarkedstiltak ikke begrenses til de med krav om økonomisk stønad fra kommunen, da det vil begrense muligheten for overføring der det anses hensiktsmessig for måloppnåelsen. Dette kan eventuelt løses ved å åpne for ytterligere forsøksvirksomhet."

I tillegg ble det påpekt at det må klargjøres hvilket ansvar kommunen påtar seg.

Det vises til at departementet i sine vurderinger og forslag uttaler at oppgavedifferensiering innebærer at staten gjennom lovgivningen fastlegger en differensiert ansvarsdeling mellom kommuner og staten. Siden det kommunale selvstyret og oppgavedelingen mellom stat og kommune er fastlagt ved lov, må oppgavedifferensiering også fastlegges eller hjemles i lov. Det samme er tilfellet med prinsippene for organisering og styring av oppgaver som er gjenstand for oppgavedifferensiering.

Når det er fastlagt i lov hvilke oppgaver kommunen skal ha, ses dette ikke som en delegering fra staten til kommunen. Det vil ved oppgavedifferensiering heller ikke være snakk om delegering der slik bestemmelse treffes med hjemmel i lov i forhold til den enkelte kommunen. Formelt innebærer dette at Stortinget i lov delegerer myndighet til regjeringen til i forskrift å fastlegge hva som skal ligge til den enkelte kommunen som en pålagt oppgave med samme virkning som om oppgaven var lagt til kommunen direkte i lov. Det er her tale om en ny måte å fastlegge ansvarsdelingen mellom stat og kommune på. Dette innebærer at når det gis hjemmel for oppgavedifferensiering, må det også fastlegges hva en slik tildeeling av kompetanse innebærer i forholdet mellom staten og kommunen.

Departementet viser til at høringsinstansenes synspunkter går i helt ulike retninger. Det foreslås på den ene siden å fjerne hjemmelen for oppgavedifferensiering, mens andre høringsinstanser foreslår å utvide den til flere brukergrupper, og at den ikke bare skal gjelde for store kommuner.

Departementet ser det som lite aktuelt å fjerne den forslåtte hjemmelen. Det er viktig å legge til rette

for at kommunene skal spille en rolle i arbeidsmarkedspolitikken på dette området.

Departementet vil understreke at slik mulig overføring av ansvar til enkelte kommuner ikke vil erstatte eller endre plikten til å inngå avtaler om lokalt samarbeid og opprette felles lokalt kontor i kommunen.

Departementet legger i det videre arbeidet fortsatt til grunn at muligheten for oppgavedifferensiering på arbeidsmarkedsområdet i tråd med forslaget i høringsnotatet begrenses til store kommuner og til personer som mottar økonomisk stønad fra kommunen, og har dette som hovedinntekt.

Departementet foreslår på denne bakgrunnen at disse spørsmålene løses i forskrift. På den måten vil man få tid til en noe nærmere utredning og en vanlig høring før beslutning blir truffet om de løsningene som velges. Loven må derfor utformes slik at den gir hjemmel for de løsningene man måtte falle ned på som de mest hensiktsmessige.

På dette området, i likhet med andre områder, vil det være aktuelt å foreta en fornyet vurdering når man har fått erfaring ikke bare fra de pågående forsøkene, men også i lys av den erfaringen man får ved etablering av kontorene.

Det vises til § 4 sjette ledd i lovforslaget.

5.3 Interkommunale løsninger

I St.prp. nr. 46 (2004-2005) ble det framhevet at det vil være ønskelig å ha mulighet for å kunne etablere et interkommunalt kontor, det vil si et felles kontor for flere kommuner for ytterligere å sikre lokal fleksibilitet og for å kunne utnytte ressursene effektivt blant annet i små kommuner med kort reisetid til nabokommuner.

Høringsnotatet åpnet for interkommunalt samarbeid om myndighetsoppgaver etter sosialtjenesteloven (interkommunale løsninger), noe som også får virkning for statsetaten. Det ble i høringsnotatet vist til at Kommunal- og regionaldepartementet var i ferd med å avslutte et lovutviklingsprosjekt som har hatt som siktemål å utvikle nye modeller for interkommunalt samarbeid hvor også spørsmålet om interkommunalt samarbeid innenfor ansvarsområder med myndighetsutøvelse er en del av vurderingene.

Flere brukerorganisasjoner uttaler i høringsrunden at de er skeptiske til interkommunale løsninger fordi det vil kunne gi dårligere tilgjengelighet til de felles lokale kontorene. Det vises spesielt til uttalelser fra Funksjonshemmedes Fellesorganisasjon (FFO), Velferdsalliansen og Andøy kommune. De øvrige høringsinstansene som har uttalt seg om dette, er gjennomgående positive til at det gis muligheter for interkommunalt samarbeid.

Departementet viser i sine vurderinger og forslag til at Kommunal- og regionaldepartementet høsten

2005 hadde på høring et lovforslag om nye modeller (samkommune og vertskommune) for interkommunalt samarbeid med hjemmelsgrunnlag i kommuneloven. Det tas sikte på å fremme en lovproposisjon slik at Stortinget kan behandle den våren 2006.

Departementet opprettholder lovforslaget § 14 tredje ledd som åpner for at avtalen mellom statsetaten og kommunen om opprettelse av det felles lokale kontoret kan inngås med et interkommunalt organ eller en vertskommune når kommunen har delegert sin myndighet til dette organet eller vertskommunen.

Det vises til § 14 tredje ledd i lovforslaget.

5.4 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, har merket seg at det er den nye Arbeids- og velferdsetaten som skal ha ansvar for den samlede gjennomføringen av arbeidsmarkedspolitikken. Flertallet viser til at dersom partene er enige om det, kan stat og kommune utføre myndighetsoppgaver for hverandre der dette er hensiktsmessig. Flertallet viser videre til at det lovheimles at staten i mange små kommuner kan overlate enkelte oppgaver til kommunen, slik at det blir enklere å sørge for at de statlige tjenestene blir tilgjengelig i alle kommuner.

Flertallet viser til St.prp. nr. 46 (2004-2005) hvor det ble foreslått at loven også burde gi større kommuner ansvar for arbeidsmarkedsstiltak til "personer som har sosialhjelp som viktigste kilde til livsopphold" (oppgavedifferensiering). Flertallet mener at denne muligheten vil kunne gi nyttige erfaringer. Flertallet har videre merket seg at det er behov for en bredere vurdering av problemstillinger knyttet til oppgavedifferensiering, og mener derfor at erfaringer fra forsøk bør brukes i de videre vurderingene og utviklingen av NAV-kontorene. Dette innebærer, etter flertallets mening, at problemstillinger knyttet til kommunestørrelse og oppgavedifferensiering, også skal vurderes. Flertallet legger til grunn at det er kompetanse og ikke kommunestørrelse som på sikt skal bli avgjørende for oppgavedifferensieringen.

Komiteen viser til at det åpnes for interkommunale løsninger. Komiteen vil påpeke at utgangspunktet er at det skal være et velferdskontor i hver kommune, og at eventuelle interkommunale løsninger ikke må gå på bekostning av nærhetsprinsippet, tilgjengeligheten og kvaliteten overfor brukerne.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under pkt. 1.4 foran, og sitt forslag til endringer i § 13.

Komiteens medlem fra Høyre vil peke på at den norske kommunestrukturen, med mange og små kommuner, utgjør en stor utfordring i forhold til å sikre et godt og likeverdig tilbud til brukerne av NAV-kontorenes tjenester over hele landet. Det er etter dette medlems oppfatning nødvendig med færre og større kommuner for å gjøre det mulig å rekruttere kvalifisert arbeidskraft og skape gode fagmiljøer som kan produsere et godt og likeverdig tjenestetilbud over hele landet.

6. BRUKERMEDVIRKNING OG INDIVIDUELL PLAN

Brukernes behov skal settes i sentrum når den nye arbeids- og velferdsforvaltningen utformes. For å styrke arbeidslinjen er det viktig at alle ytelser og tjenester som er innrettet mot personer som står i fare for å falle ut av arbeidslivet, eller som står utenfor arbeidslivet, ses i sammenheng. Dette må preges av respekt for brukeren samt gi brukeren mulighet til medvirkning og innflytelse på sin egen sak. Dette dreier seg derfor både om hvordan man møter brukeren og hva man kan gi brukeren, herunder service, respekt, informasjon, tilgjengelighet, kompetanse, diskresjon og et godt tilpasset tjenestetilbud.

Det redegjøres i proposisjonen for gjeldende rett på området. Brukermedvirkning, i betydningen brukernes innflytelse på egen sak, er et grunnfestet prinsipp i dagens etater og kommuner og har en sentral plass i metodebeskrivelser, styringsdokumenter, kvalitetssikringssystemer og i opplæringen av de ansatte. Brukermedvirkning inkluderes som en metodisk tilnærming på individnivå. På overordnet nivå praktiseres brukermedvirkning blant annet gjennom sentrale og lokale brukerfora, brukerundersøkelser, og brukerpanel ved utvikling og testing av nye tjenester. Brukermedvirkning er allerede sikret gjennom flere lovbestemmelser i dagens arbeids- og velferdsforvaltning.

Brukermedvirkning på systemnivå er regulert i § 6 i lovforslaget som pålegger etaten å legge til rette for kontakt med representanter for brukergrupper. På systemnivå vil etatens brukere omfatte trygde- og arbeidssøkere. Ved gjennomføring av arbeidsmarkedspolitikken vil også arbeidsgivere og bedrifter inngå i begrepet. Bestemmelsen tar ikke sikte på å regulere den enkelte brukers medvirkning eller rettigheter. Dette er regulert i § 15 i lovforslaget og for øvrig i den lovgivningen som regulerer de enkelte tjenestene/virkemidlene. Det er etter departementets syn viktig å opprettholde et slikt skille. Det er heller ikke hensiktsmessig å samle rettigheter på systemnivå og individnivå i samme bestemmelse. § 6 i lovforslaget regulerer statsetatens ansvar og er en videreføring av tilsvarende bestemmelse i arbeidsmarkedsloven § 4.

I § 14 første ledd i lovforslaget foreslås at kommunen får et tilsvarende ansvar som skal tydeliggjøres i den lokale avtalen mellom den enkelte kommunen og statsetaten. Departementet ser dette som en tilstrekkelig klargjøring av at både stat og kommune har et klart lovforankret ansvar for å legge til rette for brukervedvirkning på systemnivå. Det vises til § 6 og § 14 første ledd i lovforslaget.

Brukermedvirkning på individnivå er regulert i § 15 i lovforslaget. Prinsippene om helhetlig behovsavklaring, brukervedvirkning og rett til individuell plan er slått fast i bestemmelsen. Ved å regulere i forskrift spørsmål om hvem som har rett til plan og innholdet i planen, følger man sosial- og helselovgivningens system. En slik tilpasning av lovverket vil etter departementets syn legge til rette for en bedre samordning mellom tjenestene.

Departementet bemerker følgende til den mangelen på balanse som Aetat og Rikstrykdeverket påpeker i sine høringsuttalelser mellom brukernes rettigheter og plikter: Bestemmelsene i lovforslaget må ses i sammenheng med den lovgivningen som regulerer de enkelte tjenestene/virkemidlene, det vil si særlovene og forvaltningsloven. Dette regelverket pålegger brukeren plikter blant annet til å medvirke til opplysning av saken, utvise aktivitet og følge opp tiltak, og gir forvaltningen adgang til å stille vilkår i forbindelse med tiltak. Det er derfor ikke grunn til å ta inn i den nye loven bestemmelser om brukernes plikter som allerede er regulert i annen lovgivning. Det vises til § 15 annet til fjerde ledd i lovforslaget.

6.1 Komiteens merknader

Komiteen understreker behovet for gode prosesser for etablering av regelmessig brukervedvirkning på systemnivå. Både stat og kommune har et klart lovforankret ansvar for å legge til rette for brukervedvirkning på sentralt, regionalt og lokalt nivå i forhold til for eksempel arbeidsgivere, bedrifter og alle arbeidsmarkedstiltakene.

Brukerrepresentantenes organisasjoner lokalt, råd og utvalg skal ha reell mulighet til å bidra til å utvikle NAV-kontorene i hver kommune. Komiteen ser det som viktig å videreutvikle brukervedvirkning som en metode for videreutvikling og kvalitetssikring av tjenestene. Komiteen slutter seg til lovforslagets § 6 som pålegger å legge til rette for god kontakt og samarbeid med representanter for brukergrupper.

Komiteen vil påpeke at det er behov for en systematisk tilnærming for å sikre brukervedvirkning og mener at det vil være behov for å utarbeide strategiplaner for iverksetting av dette både på system- og individnivå. Komiteen mener brukervedvirkning som metode er godt egnet til å videreutvikle

og kvalitetssikre tjenestetilbudet både generelt og for den enkelte.

Komiteen viser til at prinsippene for helhetlig behovsavklaring, individuell brukervedvirkning og rett til individuell plan er slått fast. Komiteen mener at reell brukervedvirkning sikrer gode løsninger og dermed større mulighet for måloppnåelse i tråd med loven. Komiteen vil presisere at brukervedvirkningen skal sikre den enkelte bruker reell innflytelse.

Komiteen understreker at tilbudene om tiltak må bli varierte og av god kvalitet. Velferdsordningene skal på den ene siden innebære rettigheter til tiltak og ytelser og på den andre siden plikter knyttet til disse. Komiteen viser til den varslede stortingsmeldingen om en gjennomgang av virkemiddelapparatet til de nye NAV-kontorene.

Komiteen viser til at reformen tar sikte på samordning av tjenester for brukere med langvarige, sammensatte behov og støtter at retten til individuell plan legger til rette for et felles regelverk som igjen gir mulighet for felles plan for den enkelte bruker. Planarbeidet etter ulike lover må koordineres og det er hensiktsmessig at hver tjenestemottaker får en samlet plan. Komiteen støtter at det er behov for å presisere ytterligere hvem som har rett til individuell plan og hva planen kan inneholde i forskrift.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sitt forslag i § 1 om at arbeidssøker har en selvstendig plikt til å stille sin arbeidskraft/restarbeidskraft til disposisjon når denne personen mottar stønad basert på at personen er arbeidssøkende, har en restarbeidsevne som følge av uførhet eller mottar sosialtrygd. Disse medlemmer mener det også er behov for å lovfeste den plikt arbeidssøker har i en egen lov hvor det fremkommer at det skal stilles strenge krav til unntak. Disse medlemmer mener at en i stor utstrekning må akseptere å flytte etter det arbeide som tilbys. Pendling til og fra arbeide kan ikke godtas som grunnlag for å nekte å ta arbeide. En arbeidssøker må ta det arbeide som han/hun blir tilbudt, også hvis personen er overkvalifisert til det.

Disse medlemmer fremmer på denne bakgrunn følgende forslag til § 17:

"§ 17 skal lyde:

Arbeidssøkeren har plikt til å stille sin arbeidskraft til disposisjon. Det stilles strenge krav for å få unntak fra denne plikten.

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hvilke unntak som kan gis.

Lovforslagets §§ 17, 18 og 19 blir §§ 18, 19 og 20."

Disse medlemmer mener det er viktig at det legges til rette for at brukerne kan skifte saksbehandling i situasjoner der det er et åpenbart behov for dette. På denne bakgrunn fremmer disse medlemmer følgende forslag:

"Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som ivaretar muligheten til å skifte saksbehandling i de tilfeller der det er et åpenbart behov for dette."

Komiteens medlemmer fra Framskrittspartiet og Høyre har merket seg at erfaring viser at egenaktivitet er en viktig suksessfaktor i overgang til arbeid. Det er derfor viktig at det stilles aktivitetskrav til brukerne av NAV-kontorenes tjenester. Disse medlemmer mener at regelverket knyttet til velferdsytelsene bør gi tydelige signaler om hva som kreves av den enkelte, og reglene bør eksplisitt stimulere til arbeid og aktivitet. Disse medlemmer mener derfor at loven bør fastsette konkrete krav til egenaktivitet.

Komiteens medlem fra Kristelig Folkeparti mener det i flere sammenhenger vil være naturlig å stille visse krav til egenaktivitet til brukerne av NAV-kontorene. Etter dette medlems oppfatning er det naturlig å komme nærmere tilbake til dette når Stortinget høsten 2006 skal gjennomgå virkemidlene i NAV-etaten.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti og Venstre vil påpeke at kontrakten som inngås mellom bruker og NAV-kontoret, som skal være forpliktende både for brukeren og det offentlige. Mottakeren skal delta i utarbeidelsen av denne kontrakten. Kontrakten bør inneholde en tiltaksdel som beskriver hvilke tiltak og handlinger som skal settes i verk. Disse medlemmer vil også gjøre oppmerksom på at dette ensidige fokuset på å få alle i arbeid kan virke demoraliserende på de som faktisk ikke kan arbeide. For de som av ulike årsaker er så syke at de ikke kan jobbe, må man også ta hensyn til. Selv om de ikke kan jobbe, trenger de likevel et tilbud. Å bli møtt med verdighet og et tilbud som kan føre til at man kan bedre mottakerens situasjon, bør være et minimumskrav når man oppsøker hjelp.

7. PERSONVERN OG TAUSHETSPLIKT

Dagens arbeids- og velferdsforvaltning håndterer en stor mengde opplysninger om personlige forhold. Det er viktig at brukerne kan ha tillit til at opplysningene ikke spres til uvedkommende og ikke brukes til andre formål enn de er avgitt for.

De reglene som skal sikre dette, er først og fremst personopplysningsloven og lovbestemmelser om taushetsplikt. Når organ-grensene endres ved opprettelse av ny statsetat i felles lokale kontorer med deler av sosialtjenesten, må konsekvensene for regler som gjelder behandling av personopplysninger også vurderes. Reglene må gjennomgås med sikte på å avklare om de må endres for å gi en tilfredsstillende balanse mellom hensynet til forvaltningens arbeidsforhold og hensynet til personvernet.

I proposisjonen redegjøres det nærmere for:

- Sentrale krav i personopplysningsloven.
- Hva er taushetsbelagte personopplysninger?
- Bruk av taushetsbelagte opplysninger i saksbehandling mv., herunder organ-intern bruk av personopplysninger.
- Bruk av opplysninger for behandling av saken.
- Utveksling av opplysninger mellom organer innen arbeids- og velferdsforvaltningen.

Det nevnes spesielt at adgangen til utveksling av opplysninger mellom organer er i utgangspunktet mer begrenset enn bruk av opplysningene internt. For arbeids- og velferdsforvaltningen gjelder imidlertid egne regler som utvider adgangen til utveksling av opplysninger. Allerede før etableringen av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen har arbeidskontorene, trygdekontorene og sosialkontorene adgang til å utveksle opplysninger om personer i betydelig større utstrekning enn det som gjelder forvaltningsorganer i sin alminnelighet. Viktig i denne forbindelsen er bestemmelser som gir rett til å kreve opplysninger utlevert fra andre forvaltningsorganer uhindret av taushetsplikt.

Proposisjonen redegjør nærmere for Bernt-utvalgets forslag til endret plattform for taushetsplikt i sosial- og helsesektoren, jf. NOU 2004:18 Helhet og plan i sosial- og helsetjenestene som tar utgangspunkt i helsepersonellovens regler.

Videre blir det redegjort for personvern og taushetsplikt i en ny arbeids- og velferdsforvaltning. Det er særlig to forhold som her utgjør en utfordring i forhold til personvern hensyn ved en felles førstelinjetjeneste. Det ene er den totale mengden opplysninger som akkumuleres om enkeltpersoner, og kravene til gode måter å behandle opplysningene på. Det andre forholdet er forskjeller i informasjonsbehovet i forvaltning av rettighetsbaserte ytelser og behovsbaserte ytelser. Det må utvikles og forankres internkontrollsystemer med tiltak for å ivareta personvern, taushetsplikt og rettssikkerhet.

Etablering av en ny statsetat på bakgrunn av to tidligere etater og opprettelse av felles lokale kontorer på tvers av grensen mellom statsetat og kommune medfører store utfordringer i forhold til behandling

av personopplysninger. Et hovedmål med reformen er samordning av virksomheten på tvers av eksisterende etatsgrenser og på tvers av skillet mellom stat og kommune for å skape en mer brukervennlig og effektiv forvaltning.

Behandling av personopplysninger reguleres av to ulike regelsett, taushetspliktreglene og personopplysningsloven. Departementet viser til lovforslagene og det øvrige arbeidet som pågår med implementering av IKT-løsninger hvor oppfyllelse av de kravene personopplysningsloven stiller, vil være en viktig føring i det pågående utviklingsarbeidet. Reformens praktiske betydning for behandlingen av personopplysninger vil først og fremst være avhengig av de systemene og rutineene som utvikles for saksbehandlingen og bruken av informasjonsteknologi.

Det uttales at det kan være behov for en generell gjennomgang og harmonisering av reglene om taushetsplikt, og at det kan være grunn til å vurdere om organskillet i forvaltningsloven gir den mest hensiktsmessige plattformen for regulering av nødvendig utveksling av personopplysninger i forvaltningens saksbehandling. Dette reiser spørsmål av mer generell karakter som berører langt flere forvaltningsområder enn arbeids- og velferdsforvaltningen. Departementet ser det derfor ikke hensiktsmessig å foregripe denne vurderingen, og de foreslåtte bestemmelsene om taushetsplikt bygger derfor på gjeldende regler i forvaltningsloven.

Det er hensiktsmessig å videreføre de materielle reglene om taushetsplikt i henholdsvis arbeidsmarkeds- og trygdlovgevingen og sosialtjenesteloven. Departementet har vanskelig for å se at det i praksis vil skape problemer at de statlig ansatte er underlagt reglene for statsetaten og sosialkontorets ansatte er underlagt sosialtjenestelovens regler. Når det gjelder statsetaten, ser departementet det likevel som den beste løsningen at gjeldende regler i arbeidsmarkedsloven og folketrygdloven samordnes og innarbeides i den nye loven, jf. § 7 i lovforslaget.

Departementet foreslår også å videreføre reglene i arbeidsmarkedsloven § 21 og folketrygdloven §§ 25-10 og 25-10a om Arbeids- og velferdsetatens plikt til å gi opplysninger til sosialetaten og til kommunen når det gjelder introduksjonsordningen, jf. § 8 i lovforslaget. For utveksling av personopplysninger med de delene av kommunens tjenester som inngår i det enkelte lokale kontoret, er det denne bestemmelsen som vil gjelde, jf. § 16 i lovforslaget.

Siden ikke alle deler av sosialtjenesten vil inngå i kontoret i alle kommuner, er det behov for å opprettholde en bestemmelse om adgang til å gi opplysninger fra Arbeids- og velferdsetaten til kommunen, jf. § 8 i lovforslaget. Det vises til §§ 7 og 8 i lovforslaget.

Når det gjelder behovet for særlige regler om utveksling av personopplysninger ved det felles lokale kontoret er det nødvendig med en uttrykkelig regulering som muliggjør saksbehandling på tvers av det formelle skillet mellom stat og kommune innad ved hvert felles lokalt kontor for å opprettholde regler som bygger på forvaltningslovens system, jf. § 16 i lovforslaget. Bestemmelsen innebærer at det lokale kontoret i forhold til taushetsplikten i praksis blir å betrakte som ett organ, og saksbehandlingen i forhold til disse reglene som organ-intern. Selv om dette formelt sett innebærer en utvidelse av de organisatoriske grensene som opplysninger om enkeltpersoner behandles innenfor, ser ikke departementet at det er prinsipielle forskjeller på en slik løsning og det som blir resultatet ved omorganiseringer og sammenslåinger innenfor rent statlig eller kommunal virksomhet. Både forvaltningsloven og den foreslåtte bestemmelsen krever at utveksling skal være nødvendig, jf. kravet til at opplysningene er tilgjengelige "i den utstrekning som trengs". Den foreslåtte bestemmelsen gjelder bare utveksling av personopplysninger underlagt taushetsplikt i denne loven eller i sosialtjenesteloven og gjelder ikke opplysninger som er innhentet med hjemmel for eksempel i barnevernloven eller av helsepersonell i forbindelse med utføring av helsetjenester. Det betyr at der partene lokalt legger slike oppgaver til kontoret, vil taushetsplikt gjelde innad i kontoret med den konsekvensen at det må opprettes separate systemer for håndtering og arkivering av opplysningene. Den foreslåtte løsningen vil ikke innebære endringer i forhold til dagens regler når det gjelder nødvendig kommunikasjon bakover og oppover i systemet i forhold til førstelinjen.

Selv om reglene ikke inneholder noe samtykkekrav for utveksling av opplysninger internt ved det lokale kontoret, forutsetter departementet at også internt utveksling i de fleste tilfellene vil skje i nært samarbeid med brukeren, jf. blant annet § 15 annet ledd i lovforslaget. Det vises forøvrig til § 16 i lovforslaget.

Når det gjelder oppfølging av kravene i personopplysningsloven redegjøres det nærmere for lovens innhold i proposisjonen. Bestemmelsene i §§ 7, 8 og 16 i lovforslaget legger det lovmessige grunnlaget for behandling av personopplysninger i statsetaten og internt i det felles lokale kontoret uten at det er nødvendig å innhente samtykke, jf. § 15 i lovforslaget som gjelder samhandling med brukeren. Personvern og informasjonssikkerhet går imidlertid lengre enn taushetsplikten. Reformens praktiske betydning for behandlingen av personopplysninger vil først og fremst være avhengig av systemer og rutiner som utvikles for saksbehandlingen og bruk av informasjonsteknologi.

Hensynet til taushetsplikt og personvern må ivaretas ved summen av de lovreglene, sikkerhetstiltak, prosess og mekanismer for styring av tilgang til informasjon i IKT-systemene og regimet for kontroll og oppfølging av dette som tilrettelegges. For å ivareta informasjonssikkerhet, herunder sikre prinsippet om at ingen skal ha tilgang til flere personopplysninger enn det de trenger for å utøve sine arbeidsoppgaver, er det viktig med et kontrollregime som følger opp informasjonssikkerheten.

Det redegjøres nærmere for noen sentrale elementer i forhold til sikkerhetsledelse og internkontroll som må utformes.

Med den friheten det enkelte kontoret har i forhold til inkludering av kommunale tjenester og dermed også IKT-systemer, blir det å sikre tilstrekkelig sikkerhet, kontroll og oppfølging en viktig del av organiseringen av det enkelte kontoret gjennom partenes avtale. Videre vil det lokale arbeidet med etablering av fysisk organisering av publikumsmottak og sikring av fysisk informasjon også kunne legges til rette gjennom lokale avtaler etter mønster i rammeavtalen med KS.

Plassering av behandlingsansvaret og gjennomføring av et internkontrollsystem, må reguleres fra sentralt hold og ikke i de lokale avtalene og det enkelte lokale kontoret, jf. høringsuttalelsene. Samordning og samarbeid mellom de behandlingsansvarlige vil være nødvendig og bør reguleres i samarbeidsavtalen, jf. § 14 første ledd. I tillegg foreslås en hjemmel for at departementet kan gi forskrift om nærmere regulering av behandlingsansvaret hvis dette viser seg nødvendig og hensiktsmessig i forhold til opplysninger som innhentes og brukes både i forhold til statsetaten og kommunesektoren. Det vises for øvrig til § 3 tredje ledd og § 14 første ledd i lovforslaget.

Arbeids- og velferdsforvaltningen skal tilby tjenester til brukerne innenfor de samme innsatsområdene som tidligere, men i en ny sammenheng med samordning av oppgaveløsning på tvers. Selv om taushetspliktreglene åpner for utveksling av personopplysninger innen de felles lokale kontorene, er det et sentralt sikkerhetsprinsipp at ingen skal ha tilgang til flere personopplysninger enn det de trenger for å utøve sine arbeidsoppgaver. Samtidig må saksbehandlere ha tilgang til den informasjonen de trenger når de trenger den.

Det gis i proposisjonen en overordnet og kortfattet beskrivelse av hvordan prosessen for å få tilgang til informasjon i IKT-systemer bør være for å sikre personvern og informasjonssikkerhet, og organisatoriske, administrative og tekniske mekanismer som må være tilstede for at dette skal fungere.

7.1 Komiteens merknader

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, understreker at behovet for samordning av virksomheter og koordinering av tiltak fordrer at saksbehandlere får flere opplysninger om en person og samarbeider tettere. I tillegg kreves det særlige regler som regulerer og muliggjør saksbehandling på tvers av det formelle skillet mellom stat og kommune. Det er derfor foretatt en generell gjennomgang og harmonisering av reglene om personvern og taushetsplikt. Flertallet er enig i at en brukervennlig og effektiv forvaltning kan etableres nå ved å bygge på gjeldende regler. Flertallet støtter at någjeldende regler for etatene samordnes. Dette innebærer at de lokale kontorene kan betraktes som et organ for saksbehandlingen og dermed utveksle nødvendig informasjon.

Komiteen understreker at behandlingsansvar må reguleres sentralt. Komiteen viser videre til at det ved utvikling av IKT-systemer bygges på det sentrale sikkerhetsprinsippet om at ingen skal ha tilgang til flere personopplysninger enn det som er nødvendig for å utøve arbeidsoppgavene. Komiteen legger vekt på at det kan sikres ved helhetlige rutiner og enkle internkontrolltiltak.

Komiteens medlemmer fra Fremskrittspartiet viser til sine merknader under pkt. 1.4 i dette dokument, og sitt forslag til ny § 3 under pkt. 3.4 hvor det tas inn i loven et krav til loggføring.

Komiteens medlem fra Venstre vil påpeke at det savnes en skikkelig redegjørelse for hvor mange som skal ha tilgang til personopplysningene, som NAV åpner for med en sammenslåing av så store etater og et felles datasystem.

8. IVERKSETTING OG GJENNOMFØRING AV REFORMEN - OVERGANGS-ORDNINGER

I St.prp. nr. 46 (2004-2005) er det lagt en strategi for gjennomføring av reformen som vektlegger planleggings- og gjennomføringsaktiviteter fram til tidspunktet for den formelle etableringen av en ny statlig etat, samt visse føringer for det som skal skje i den første tiden etterpå. Sentralt i gjennomføringsarbeidet vil være å legge til rette for gode prosesser som sikrer at målene med organisasjonsendringene hele tiden er i fokus, samtidig som den løpende driften ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Den formelle etableringen av en felles statlig etat skal etter planen skje fra annet halvår 2006. I St.prp.

nr. 46 (2004-2005) signaliseres at førstelinjekontorene i det alt vesentlige skal være etablert over hele landet innen 2010. Dette innebærer at det er nødvendig å etablere et lovgrunnlag som også gir hjemmel for å gi nødvendige forskrifter om overgangsbestemmelser.

8.1 Iverksetting og overgangsordninger

Det er nødvendig med en grundig planlegging for å legge grunnlaget for en vellykket gjennomføring. En altfor lang planleggingsfase vil kunne svekke grunnlaget for det lokale engasjementet i gjennomføringen.

Det tas sikte på at den formelle etableringen av en ny felles statlig etat kan skje fra annet halvår 2006. En gjennomføring fram til 2010 gir etter departementets oppfatning en god balanse mellom tid til planlegging og tempo i gjennomføringen. Når det gjelder økonomiske ressurser til planlegging og gjennomføring i 2006, viser Regjeringen til St.prp. nr. 42 (2005-2006) Tilleggsbevilgning til NAV-reformen i 2006.

Når reformen trer i kraft, vil dagens arbeidsmarkedsetat og trygdeetaten nedlegges. Aetat, Arbeidsdirektoratet og Rikstrygdeverket nedlegges og erstattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet samtidig som også NAV interim nedlegges. Aetat lokal, det lokale trygdekontoret og alle regionale organer skal i utgangspunktet også nedlegges.

Det lokale nivået av statsetaten kan ikke nedlegges før et felles lokalt kontor er etablert i den enkelte kommunen. Etableringen av slike kontorer vil skje suksessivt fram til 2010.

Det er en forutsetning for reformen at statsetaten parallelt med etableringen av den nye etaten og de felles lokale kontorene, skal yte den samme service som tidligere. Dagens bestemmelser i de aktuelle lovene skal gjelde for den nye etaten inntil felles lokale kontorer er etablert. Det kan eventuelt være aktuelt å supplere med bestemmelser i forskrift her.

Det vises til § 18 første og annet ledd i lovforslaget.

Departementet vil for øvrig ta initiativ til at gjeldende forskrifter på området gjennomgås og oppdateres i tråd med den nye organisasjonen. I lovforslaget åpnes også for nye forskrifter på flere områder, jf. § 3 tredje ledd, § 4 femte og sjette ledd, § 12 første og annet ledd, § 14 annet og fjerde ledd, § 15 fjerde ledd og § 18 annet ledd i lovforslaget og merknadene i punkt 12.

8.2 Gjennomføring av reformen

Reformen er en stor og krevende organisasjonsendring. For å oppnå snarlige og vesentlige resultater i forhold til målene som er satt, er det avgjørende å sikre en effektiv og betryggende gjennomføring. Målet for organisasjonsendringene må hele tiden være i

fokus, samtidig som den løpende driften ivaretas på en tilfredsstillende måte.

Det nevnes her spesielt to særskilte utfordringer i proposisjonen. Den ene er sammen med kommunene å etablere en ny og samordnet førstelinjetjeneste, i form av et felles lokalt kontor i hver kommune. Den andre er å etablere en helt ny statlig etat som tar opp i seg nåværende Aetat og trygdeetat.

I august 2005 ble NAV interim etablert med ansvar for planlegging og gjennomføring av den statlige delen av reformen inntil en ny statsetat er på plass, annet halvår 2006. Det er innledet et nært samarbeid med KS og kommunesektoren med sikte på en smidig gjennomføring av reformen.

I forbindelse med behandlingen av St.prp. nr. 46 (2004-2005) vedtok Stortinget å be regjeringen om å sikre tilstrekkelige ressurser til kompetansehevende tiltak samt sikre at det utarbeides en plan for samlet kompetanseutvikling i den nye arbeids- og velferdsforvaltningen. Regjeringen vil gi tilbakemelding om dette arbeidet på egnet måte.

NAV-reformen vil i tid kunne falle sammen med forberedelse og gjennomføring av en ny pensjonsreform og den samme etaten vil ha et vesentlig ansvar for gjennomføringen av begge reformene. Samlet sett vil dette utgjøre en stor utfordring for etaten. Regjeringen vil legge stor vekt på å minimalisere gjennomføringsrisiko gjennom å planlegge og gjennomføre reformene sett i sammenheng. Det er inngått en omstillingsavtale med de tilsattes organisasjoner i statlig sektor. KS og kommunene har ansvaret for nødvendig medvirkning fra tilsattes organisasjoner på kommunal sektor. Det er etablert god kontakt mellom NAV interim og brukerorganisasjonene.

8.3 Rammeavtalen med KS - lokale avtaler

Avtalen mellom Arbeids- og inkluderingsdepartementet og KS vil være instrument for å gi felles styringssignaler til statsetaten og de enkelte kommunene, selv om den ikke vil forplikte partene lokalt.

Hovedutgangspunktet for reformen er at det skal være stor lokal fleksibilitet for å kunne tilpasse løsningene til lokale forhold. Rammeavtalen vil i stor grad omhandle prosesser på sentralt nivå for å tilrettelegge for etableringen lokalt. I den grad det er behov for å legge føringer for etableringen av felles lokale kontorer, er det gjort i lovteksten blant annet gjennom forskriftshjemler.

Departementet og KS er blitt enige om å sette i gang arbeidet i forkant av inngåelsen av rammeavtalen. Dette vil danne grunnlaget for viktige felles styringssignaler for etablering av felles lokale kontorer i kommunene. Et godt arbeid på disse områdene vil være avgjørende for vellykkede etableringsprosesser lokalt. Det tas sikte på å inngå en endelig rammeavtale etter at denne proposisjonen er fremmet for Stor-

tinget med forbehold om Stortingets tilslutning til lovforslaget om en ny arbeids- og velferdsforvaltning.

8.4 Komiteens merknader

Komiteen vil peke på at det vil være et stort behov for kompetanseheving blant de ansatte i den nye arbeids- og velferdsforvaltningen for å sikre brukerne en god kvalitet på tjenestene. Komiteen mener at både stat og kommune har et ansvar for nødvendig opplæring av de ansatte og at det derfor bør utformes konkrete planer for hvordan denne kompetansehevingen skal skje. Komiteen forutsetter at slike planer utarbeides i samarbeid med de tilsattes organisasjoner.

9. ØKONOMISKE OG ADMINISTRATIVE KONSEKVENSER

De økonomiske og administrative konsekvensene av reformen er nærmere omtalt i St.prp. nr. 46 (2004-2005), jf. Innst. S. nr. 198 (2004-2005). Lovforslaget gir det formelle grunnlaget for etablering av den nye statsetaten og for felles lokale kontorer. Departementet legger til grunn at forslaget til lovendringer ikke vil ha noen særskilte administrative eller økonomiske konsekvenser utover det som følger av organisasjonsløsningen, jf. omtale i St.prp. nr. 46 (2004-2005).

Kostnadene ved gjennomføring av reformen og oppbygging av den nye arbeids- og velferdsforvaltningen er blant annet knyttet til utvikling av funksjonelle IKT-løsninger, etablering av felles lokale kontorer over hele landet, opplæring og kompetanseutbygging mv.

Stortinget har på statsbudsjettet for 2006 bevilget 320 mill. kroner til gjennomføring av reformen for 2006. Kommunenes frie inntekter i 2006 er styrket for å ivareta kommunenes utgifter til reformen. I St.prp. nr. 1 (2005-2006) og i St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) ble det varslet at Regjeringen ville komme tilbake i Revidert nasjonalbudsjett 2006 med en samlet vurdering av og forslag om ressursbehov både til nødvendige omstillinger og løpende drift for 2006. Regjeringen står fast ved den gjennomføringsstrategien og de forutsetningene om framdrift som er lagt til grunn i St.prp. nr. 46 (2004-2005). For å sikre en framdrift av reformen i henhold til forutsetningene, fant Regjeringen det nødvendig å fremme en egen stortingsproposisjon med forslag om en tilleggsbevilgning på 376,5 mill. kroner for 2006, jf. St.prp. nr. 42 (2005-2006). Regjeringen varslet samtidig at den i forbindelse med statsbudsjettet for 2007 vil komme tilbake til Stortinget med en gjennomgang av de samlede reformkostnadene. Stortinget behandlet 6. april 2006 St.prp. nr. 42 (2005-2006), jf. Innst. S. nr. 116

(2005-2006), hvor det enstemmig ble vedtatt en tilleggsbevilgning på 376,5 mill. kroner til gjennomføring av NAV-reformen i 2006.

I St.prp. nr. 1 Tillegg nr. 1 (2005-2006) er det trukket opp prinsipielle retningslinjer for finansiering av kommunenes utgifter ved reformen. Regjeringen legger opp til at midlene tilføres kommunene gjennom økte rammer for frie inntekter i fire år (2006-2009). Fastsettingen av rammebeløpet baseres på kommunenes utgifter knyttet til å etablere minimumsløsningen for kommunal deltakelse i det felles lokale kontoret. Nivået på og konkret utforming av fordelingsnøkkel for årene 2007-2009 skal drøftes i konsultasjonsordningen med KS.

9.1 Komiteens merknader

Komiteen viser til sin behandling av St.prp. nr. 42 (2005-2006), jf. Innst. S. nr. 116 (2005-2006).

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Sosialistisk Venstreparti, Kristelig Folkeparti, Senterpartiet og Venstre, viser til at det i St.prp. nr. 1 (2005-2006) er trukket opp prinsipielle retningslinjer for finansiering av kommunenes utgifter ved reformen. Her er det lagt til grunn at midlene tilføres kommunene gjennom økte rammer for frie inntekter i fire år (2006-2009). Flertallet vil understreke at det dermed er slått fast at hele finansieringen av kommunenes utgifter til reformen skal skje på denne måten. Flertallet vil videre peke på at dette er helt i tråd med kommunesektorens ønsker om større økonomisk handlefrihet gjennom mindre bruk av øremerkede midler.

10. MERKNADER TIL DE ENKELTE BESTEMMELSER

Proposisjonens kapittel 12 og 13 inneholder merknader til de enkelte bestemmelsene i forslaget til lov om arbeids- og velferdsforvaltningen samt merknader til endringer i andre lover. Det vises til proposisjonens kapittel 12 og 13 for nærmere redegjørelse.

10.1 Komiteens merknader

Komiteen tar merknadene til de enkelte bestemmelsene i proposisjonens kapittel 12 og 13 til orientering.

11. KOMITEENS SAKSBEHANDLING

Som ledd i komiteens saksbehandling ble det 11. mai 2006 avholdt høring i saken. Følgende organisasjoner deltok på høringen:

- LO - Landsorganisasjonen i Norge
- KS - Kommunesektorens interesse- og arbeidsgiverorganisasjon
- Norsk Forbund for Utviklingshemmede (NFU)
- Norges Handikapforbund
- Fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere (FO)
- Fagforbundet
- Teknologirådet
- Aleneforeldreforeningen og Arbeidsøkerforbundet
- Arbeidssamvirkenes Landsforening (ASVL).

12. FORSLAG FRA MINDRETALL

Forslag fra Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre:

Forslag 1

§ 13 Felles lokale kontorer skal lyde:

Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner. Kontoret skal ivareta oppgaver for etaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenesteloven kapittel 5 og etter introduksjonsloven kapitlene 2 og 3. Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret. Alle NAV-kontorer skal utformes ut fra prinsippet om universell utforming.

Forslag fra Fremskrittspartiet:

Forslag 2

§ 1 Formål skal lyde:

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en helhetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, sosialtjenesteloven og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal møte det enkelte mennesket med respekt, bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktiv virksomhet. Den enkelte mottaker av stønad har en selvstendig plikt til å stille sin arbeidskraft/restartarbeidskraft til disposisjon.

Forslag 3

§ 3 Arbeids- og velferdsetaten skal lyde:

Arbeids- og velferdsdirektoratet leder Arbeids- og velferdsetatens virksomhet. Arbeids- og velferdsdirektøren har den daglige ledelsen av direktoratet, og har ansvaret for at mål om effektivitet og utnyttelse av arbeidskraft nås. Etaten skal være representert på de stedene som direktoratet bestemmer, likevel slik at representasjonen på lokalt nivå skal være i

samsvar med § 13, jf. § 14. Direktoratet er behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr. 4 og for tilrettelegging og gjennomføring av internkontrollsystemet etter personopplysningsloven §§ 13 og 14 i forhold til etaten. Når det hentes ut informasjon fra brukernes saksmapper skal dette loggføres, og begrunnes. Departementet kan gi forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.

Forslag 4

§ 17 skal lyde:

Behandling av personopplysninger ved det felles lokale kontoret skal lyde:

Arbeidssøkeren har plikt til å stille sin arbeidskraft til disposisjon. Det stilles strenge krav for å få unntak fra denneplikten.

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hvilke unntak som kan gis.

Lovforslagets §§ 17, 18 og 19 blir §§ 18, 19 og 20.

Forslag 5

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige lovforslag for Stortinget slik at ansvarsområdet for kommunale sosialkontorene har overføres fra kommunen til staten, og legges inn under NAV-kontorene.

Forslag 6

Stortinget ber Regjeringen fremme de nødvendige forslag som ivaretar muligheten til å skifte saksbehandler i de tilfeller der det er et åpenbart behov for dette.

13. KOMITEENS TILRÅDING

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til proposisjonen og rår Odelstinget til å gjøre følgende

vedtak til lov

om arbeids- og velferdsforvaltningen (arbeids- og velferdsforvaltningsloven)

Kapittel 1 Formål og virkeområde

§ 1 Formål

Formålet med loven er å legge til rette for en effektiv arbeids- og velferdsforvaltning, tilpasset den enkeltes og arbeidslivets behov og basert på en hel-

hetlig og samordnet anvendelse av arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven, sosialtjenesteloven og andre lover som forvaltes av arbeids- og velferdsforvaltningen. Arbeids- og velferdsforvaltningen skal møte det enkelte mennesket med respekt, bidra til sosial og økonomisk trygghet og fremme overgang til arbeid og aktiv virksomhet.

§ 2 Arbeids- og velferdsforvaltningen

Arbeids- og velferdsforvaltningen består av Arbeids- og velferdsetaten og de delene av kommunens tjenester som inngår i de felles lokale kontorene, se § 13.

Kapittel 2 Arbeids- og velferdsetaten

§ 3 Arbeids- og velferdsetaten

Arbeids- og velferdsdirektoratet leder Arbeids- og velferdsetatens virksomhet. Arbeids- og velferdsdirektøren har den daglige ledelsen av direktoratet.

Etaten skal være representert på de stedene som direktoratet bestemmer, likevel slik at representasjonen på lokalt nivå skal være i samsvar med § 13, jf. § 14.

Direktoratet er behandlingsansvarlig etter personopplysningsloven § 2 nr. 4 og for tilrettelegging og gjennomføring av internkontrollsystemet etter personopplysningsloven §§ 13 og 14 i forhold til etaten. Departementet kan gi forskrift som nærmere regulerer behandlingsansvaret i arbeids- og velferdsforvaltningen.

§ 4 Arbeids- og velferdsetatens hovedoppgaver

Arbeids- og velferdsetaten har ansvaret for gjennomføringen av arbeidsmarkeds-, trygde- og pensjonspolitikken.

Etaten skal forvalte arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven og andre lover hvor oppgaver er lagt til etaten, og sikre rett ytelse til den enkelte. Etaten har ansvaret for å følge opp og kontrollere tjenester, ytelser og utbetalinger.

Etaten skal stimulere den enkelte stønadsmottakeren til arbeidsaktivitet der dette er mulig, og gi råd og veiledning til arbeidsgivere og arbeidstakere for å hindre sykefravær og utstøting fra arbeidslivet. Etaten skal videre bistå arbeidssøkere med å få jobb, bistå arbeidsgivere med å skaffe arbeidskraft, forebygge og dempe skadevirkningene av arbeidsledighet og innhente informasjon om arbeidsmarkedet.

Etaten driver vederlagsfri arbeidsformidling.

Departementet kan pålegge etaten andre oppgaver enn dem som følger av denne paragrafen.

Departementet kan gi forskrift som i særlige tilfeller overfører ansvaret for arbeidsmarkedstiltak til enkelte kommuner. I slike tilfeller gjelder bestemmelsene i loven om etaten tilsvarende for kommu-

nen. Departementet kan i forskriften fastsette nærmere regler om organisering, styring og forholdet mellom statlig og kommunalt ansvar i slike tilfeller.

§ 5 Delegering av myndighet

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan delegerere sin myndighet til underliggende organer i Arbeids- og velferdsetaten.

§ 6 Brukermedvirkning

Arbeids- og velferdsetaten skal sørge for at representanter for brukerne får mulighet til å uttale seg i forbindelse med planlegging, gjennomføring og evaluering av etatens tjenester.

§ 7 Taushetsplikt

Enhver som utfører tjeneste eller arbeid for Arbeids- og velferdsetaten etter denne loven, har taushetsplikt etter forvaltningsloven §§ 13 til 13 e. Taushetsplikten gjelder også fødested, fødselsdato, personnummer, statsborgerforhold, sivilstand, yrke, bosted og arbeidssted. Dette er ikke til hinder for at opplysninger om en person brukes ved formidling av arbeid eller ved gjennomføring av arbeidsmarkedstiltak.

Opplysninger til andre forvaltningsorganer, jf. forvaltningsloven § 13 b første ledd nr. 5 og 6, kan bare gis når det er nødvendig for å fremme etatens oppgaver eller for å forebygge vesentlig fare for liv eller alvorlig skade på noens helse. En brukerkontakt som nevnt i folketrygdloven § 15-12 femte ledd, kan uten hinder av taushetsplikten få oppgitt navn og adresse på enslige forsørgere som mottar overgangsstønnad innenfor brukerkontaktens virkeområde.

Departementet kan bestemme at opplysninger kan utleveres til offentlige myndigheter uten hinder av taushetsplikten når det er godtgjort at opplysningene er nødvendige for at disse myndighetene skal kunne løse pålagte offentlige oppgaver. Dette gjelder likevel ikke opplysninger om etnisitet, politisk eller religiøs oppfatning, helseforhold, misbruk av rusmidler eller seksuelle forhold.

Taushetsplikten etter første ledd er ikke til hinder for utveksling av informasjon som forutsatt i lov 6. juni 1997 nr. 35 om Oppgaveregisteret eller annen utlevering av opplysninger til forvaltningsorganer som har hjemmel til å kreve opplysninger uten hinder av taushetsplikt.

§ 8 Gjensidig bistand mellom Arbeids- og velferdsetaten og sosialtjenesten

Arbeids- og velferdsetaten skal gi sosialtjenesten bistand i saker som gjelder den enkelte brukeren.

Etaten skal i sitt arbeid være oppmerksom på forhold som bør føre til tiltak fra sosialtjenestens side,

og skal av eget tiltak gi sosialtjenesten opplysninger om slike forhold. Opplysninger kan bare gis etter samtykke fra brukeren eller med hjemmel i lov.

Opplysninger om stønadssaker, ytelsessaker og arbeidsforhold kan gis uten hinder av taushetsplikt.

Reglene i denne paragrafen gjelder tilsvarende for etatens rett og plikt til å gi opplysninger til kommunen til bruk i saker om introduksjonsstønad etter introduksjonsloven.

Sosialtjenesten plikter å gi opplysninger og bistand og avgi uttalelser til etaten uten hinder av taushetsplikt, jf. arbeidsmarkedsloven § 19 og folketrygdloven § 21-5.

§ 9 Statens partsstilling

Arbeids- og velferdsdirektoratet opptrer på vegne av staten i søksmål der gjenstanden for tvisten skriver seg fra vedtak etter de lovene som forvaltes av Arbeids- og velferdsetaten. Det samme gjelder i øvrige søksmål som er knyttet til etatens virksomhet. Departementet kan opptre på vegne av staten i enkeltsaker.

Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral, eller det organet i etaten som direktoratet bestemmer, opptrer på vegne av staten ved tvangsforretning for namsmannen og annen rettslig inndrivning og sikring av krav som skriver seg fra etatens virksomhet, samt forhandlinger etter gjeldsordningsloven.

§ 10 Beredskap i Arbeids- og velferdsetaten

Arbeids- og velferdsdirektoratet skal påse at det utarbeides beredskapsplaner for å sikre virksomheten i etaten ved krise i fred eller krig. Planene skal inneholde krav til opprettholdelse av driftssikkerhet for behandling av krav om ytelser og for utbetaling, til lagring av materiell og utstyr, og til øvelser og opplæring av personell.

Direktoratet har ansvaret for å samordne tiltak etter første ledd med berørte organer for å sikre behandling og utbetaling av ytelser som utbetales gjennom Arbeids- og velferdsetaten.

Direktoratet skal sikre arbeidskraftbehovet til samfunnsviktige virksomheter ved krise i fred eller krig, samt opprettholde systemer for kartlegging av samfunnsmessige bedrifter og deres behov.

Direktoratet skal påse at avtaler med leverandører av varer og tjenester inneholder krav til leveringsdyktighet og informasjonssikkerhet ved krise i freds- og krigstid.

§ 11 Beordring ved krise i freds- og krigstid

I situasjoner som nevnt i folketrygdloven § 25-17 første og annet ledd, jf. femte ledd, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet pålegge ansatte i Arbeids- og velferdsetaten å utføre arbeid ved andre organer i etaten.

Pålegg om å gjøre tjeneste i helse- og sosialtjenesten etter lov 23. juni 2000 nr. 56 om helsemessig og sosial beredskap § 4-1 kan også omfatte ansatte i etaten.

§ 12 Forskrifter

Departementet kan gi forskrifter om Arbeids- og velferdsetatens organer og deres virksomhet, herunder bestemmelser om egne utvalg, råd og nemnder.

Kongen kan gi forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i §§ 10 og 11.

Kapittel 3 Arbeids- og velferdsetatens og kommunenes felles lokale kontorer

§ 13 Felles lokale kontorer

Arbeids- og velferdsetaten og kommunene skal ha felles lokale kontorer som dekker alle kommuner.

Kontoret skal ivareta oppgaver for etaten og kommunens oppgaver etter sosialtjenesteloven kapittel 5. Etaten og kommunen kan avtale at også andre av kommunens tjenester skal inngå i kontoret.

Kontoret skal så langt det er mulig og rimelig utformes ut fra prinsippet om universell utforming.

§ 14 Samarbeid og oppgavedeling

Kontoret skal opprettes ved avtale mellom Arbeids- og velferdsetaten og kommunen. Avtalen skal inneholde bestemmelser om lokalisering og utforming, organisering og drift av kontoret, hvilke kommunale tjenester som skal inngå i kontoret, og hvordan kontoret skal samhandle med representanter for kontorets brukere og kommunens øvrige tjenestetilbud.

Avtalen kan inneholde bestemmelser om å utføre oppgaver på hverandres myndighetsområder. Departementet gir forskrift om rammene for slike bestemmelser.

Hvis kommunen delegerer sin myndighet til et interkommunalt organ eller en vertskommune, kan avtalen inngås med dette organet eller vertskommunen.

Departementet kan gi forskrift om løsning av tvister mellom etaten og kommunene.

§ 15 Samarbeid med brukeren og individuell plan

Enhver som henvender seg til kontoret, har rett til informasjon om arbeids- og velferdsforvaltningens tjenester og ytelser.

Kontoret skal tidligst mulig avklare brukerens helhetlige behov. Tjenestetilbudet skal så langt som mulig utformes i samarbeid med brukeren.

Den som har behov for langvarige og koordinerte tjenester, har rett til å få utarbeidet individuell plan. Planen skal utformes i samarbeid med brukeren. Kontoret skal samarbeide med andre tjenesteytere om planen for å bidra til et helhetlig tilbud for den det gjelder.

Departementet kan gi forskrift med nærmere bestemmelser om hvem retten til individuell plan gjelder for og om planens innhold.

§ 16 Behandling av personopplysninger ved det felles lokale kontoret

Taushetsplikt etter denne loven eller etter sosialtjenesteloven er ikke til hinder for at opplysninger er tilgjengelig for andre ansatte innen kontoret i den utstrekning som trengs for en hensiktsmessig arbeids- og arkivordning, blant annet til bruk ved veiledning i andre saker.

Kapittel 4 Sluttbestemmelser

§ 17 Ikrafttredelse

Loven trer i kraft fra den tiden Kongen bestemmer.

§ 18 Overgangsbestemmelser

Inntil Arbeids- og velferdsetaten har inngått avtale med den enkelte kommunen etter §§ 13 og 14 og felles lokale kontorer er etablert, gjelder bestemmelsene i loven her, inkludert de endringene i arbeidsmarkedsloven, folketrygdloven og andre lover som følger av § 19, bare så langt de passer.

Departementet kan i forskrift fastsette nærmere overgangsregler. Det kan herunder bestemmes at Statens innkrevingsentral skal foreta innkrevingen av feilutbetalte ytelser etter arbeidsmarkedsloven og etter folketrygdloven kapitlene 4 og 11 og opptre på statens vegne ved innkrevingen i samsvar med tidligere §§ 23 og 24 i arbeidsmarkedsloven.

§ 19 Endringer i andre lover

Fra den tiden loven trer i kraft oppheves lov 17. juni 2005 nr. 61 om interimorganisering av ny arbeids- og velferdsetat.

Fra samme tid gjøres følgende endringer i andre lover:

1. I lov 13. desember 1946 nr. 21 om krigspensjonering for militærpersoner gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 1 annet ledd annet punktum, § 2 annet, tredje og femte ledd og § 35 nr. 1 annet ledd annet punktum.

§ 3 nr. 3 tredje ledd første punktum skal lyde:

Når det finnes rimelig, kan *det tilstås* sykepengen til person under 18 år.

§ 8 annet punktum skal lyde:

Det kan også *ytes* bidrag til vedlikehold og fornyelse av slike hjelpemidler.

§ 9 første punktum skal lyde:

Invaliden kan tilstås bidrag til utdanning, yrkesopplæring eller hjelp til erverv, når det antas at invaliden kan få varig nytte av dette og han selv ikke har midler til å bekoste det.

§ 13 sjette ledd annet punktum skal lyde:

Når særlige grunner taler for det, kan *det tilstås* hel eller delvis pensjon selv om ekteskapet ikke har vart i fem år.

§ 13 åttende og niende ledd skal lyde:

Blir hun igjen enke eller blir det nye ekteskap oppløst ved skilsmisse, og gjør hennes økonomiske forhold det rimelig, kan *hun tilstås* pensjon med inntil forskjellen mellom enkepensjonen etter bestemmelsene i denne lov og underhold eller pensjon hun måtte være sikret gjennom seinere ekteskap.

I særlige tilfelle *kan det* ytes enkepensjon helt eller delvis til kvinne som før skaden inntraff har levd sammen med avdøde og har barn med ham.

§ 20 første og annet ledd skal lyde:

Krigspensjoneringen *administreres av Arbeids- og velferdsetaten*.

Vedtaket etter denne loven fattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som kan delegerer vedtaksmyndighet til underliggende organer.

§ 23 tredje og fjerde punktum skal lyde:

Ytelsene regnes i så fall fra den dag han gjør krav gjeldende for *Arbeids- og velferdsetaten*. Når det finnes rimelig, *kan det gjøres* unntak fra denne regel.

§ 25 første punktum skal lyde:

Det kan bestemmes at barnpensjoner og barnetillegg skal utbetales til den som har omsorgen for barnet.

§ 26 skal lyde:

Rett til pensjoner eller andre ytelser etter denne lov faller bort hvis det ikke er reist *krav* overfor *Arbeids- og velferdsetaten* innen tre år etter at skaden er inntruffet.

Det kan ses bort fra denne *fristen* når særlige grunner foreligger.

§ 27 første punktum skal lyde:

Midlertidig utbetaling av hel eller delvis pensjon kan settes i verk før pensjonskravet er endelig avgjort, når *Arbeids- og velferdsetaten* finner det overveiende sannsynlig at vilkårene for pensjon er til stede.

§ 30 nr. 2 skal lyde:

2. *Arbeids- og velferdsetaten* kan, når det finnes nødvendig for avgjørelsen av en sak etter denne lov la innhente forklaringer gjennom bevisopptakelse etter reglene i lov om rettergangsmåten for tvistemål eller ved politiet.

§ 31 oppheves.

2. I lov 13. desember 1946 nr. 22 om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 1 nr. 1 annet ledd, nr. 2 annet og tredje ledd og nr. 3.

§ 3 Gruppe 2 skal lyde:

Gruppe 2.

Fiskere og andre sivilpersoner i yrke eller bedrift som *antas å ha* vært særlig utsatt for krigsulykker.

§ 6 nr. 2 første punktum skal lyde:

2. Når det finnes rimelig, kan *det tilstås* sykepenger til person under 18 år.

§ 10 første ledd annet punktum skal lyde:

Det kan også ytes bidrag til vedlikehold og fornyelse av slike hjelpemidler.

§ 14 første punktum skal lyde:

Invaliden kan tilstås bidrag til utdanning, yrkesopplæring eller hjelp til erverv, når det antas at invaliden kan få varig nytte av dette og han selv ikke har midler til å bekoste det.

§ 17 nr. 3 første til femte ledd skal lyde:

Rett til enke- eller enkemannspensjon inntrer ikke hvis ekteskapet er inngått etter at avdøde ble skadet, og ekteskapet ikke har vart i minst fem år. Når særlige grunner taler for det, kan *det tilstås* hel eller delvis pensjon selv om ekteskapet ikke har vart i fem år.

Enkepensionen faller bort hvis enken gifter seg igjen.

Blir hun igjen enke eller blir det nye ekteskap oppløst ved skilsmisse, og gjør hennes økonomiske forhold det rimelig, kan *hun tilstås* pensjon med inn-til forskjellen mellom enkepensjonen etter bestemmelsene i denne lov og underhold eller pensjon hun måtte være sikret gjennom seinere ekteskap.

Bestemmelsene gjelder tilsvarende for enkemannspensjon.

I særlige tilfelle *kan det* ytes enkepensjon helt eller delvis til kvinne som før skaden inntraff har levd sammen med avdøde og har barn med ham.

§ 28 skal lyde:

Krigspensjoneringen *administreres av Arbeids- og velferdsetaten*.

Vedtak etter denne loven fattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som kan delegerede vedtaksmyndighet til underliggende organer.

§ 31 tredje og fjerde punktum skal lyde:

Ytelsene regnes i så fall fra den dag han gjør kravet gjeldende for *Arbeids- og velferdsetaten*. Når det finnes rimelig, *kan det* gjøres unntak fra denne regel.

§ 34 første ledd første punktum skal lyde:

Det kan bestemmes at barnepensjoner og barnetillegg skal utbetales til den som har omsorgen for barnet.

§ 35 skal lyde:

Krav på pensjoner eller andre ytelser etter denne lov må snarest mulig meldes til *Arbeids- og velferdsetaten* på vedkommendes bosted med nødvendig legeerklæring.

Arbeids- og velferdsetaten kan nekte ytelser etter kapitel II dersom krav ikke er fremsatt uten ugrunnet opphold.

Rett til pensjoner og andre ytelser etter kapitel III og IV faller bort hvis det ikke er reist *krav* overfor *Arbeids- og velferdsetaten* innen tre år etter at skaden er inntruffet.

Det kan ses bort fra denne *fristen* når særlige grunner foreligger.

§ 36 første punktum skal lyde:

Midlertidig utbetaling av hel eller delvis pensjon kan settes i verk før pensjonskravet er endelig avgjort, når *Arbeids- og velferdsetaten* finner det overveiende sannsynlig at vilkårene for pensjon er til stede.

§ 39 nr. 2 skal lyde:

2. *Arbeids- og velferdsetaten* kan, når det finnes nødvendig for avgjørelsen av en sak etter denne lov, la innhente forklaringer gjennom bevisopp-

takelse etter reglene i lov om rettergangsmåten for tvistemål eller ved politiet.

§ 40 oppheves.

3. I lov 27. juni 1947 nr. 10 om ulykkestrygd for arbeidere ved norske bedrifter på Svalbard § 5 skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet" og "Sosialdepartementet" endres til "departementet".

4. I midlertidig lov 29. juni 1951 nr. 34 om tillegg til lover av 13. desember 1946 om 1) Krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner og 2) Krigspensjonering for militærpersoner skal III nr. 3 lyde:

3. *Det kan tilstås* barnetillegg og barnepensjon til og med den måned da barnet fyller 21 år, når barnet fortsetter sin opplæring eller utdanning.

5. I lov 26. november 1954 nr. 3 om lov om stønad ved krigsskade på person gjøres følgende endringer:

I § 4 Gruppe 2 skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

§ 5 skal lyde:

§ 5 Administrative organer

Stønadsordningen administreres av Arbeids- og velferdsetaten.

Vedtak etter denne loven fattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som kan delegerer vedtaksmyndighet til underliggende organer.

§ 6 oppheves.

§ 11 nr. 3 første punktum skal lyde:

Når det finnes rimelig, kan det også tilstås pensjon til den som ennå ikke har fylt 18 år.

§ 12 nr. 2 skal lyde:

2. *Det kan i særlige tilfelle tilstås* forsørgingstillegg helt eller delvis også for barn over 18 år når det er varig arbeidsufør.

§ 15 annet punktum skal lyde:

Vedlikehold og fornyelse av slike hjelpemidler ytes etter Arbeids- og velferdsetatens skjønn.

§ 16 første ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan med samtykke av departementet yte stønad til utdanning, yrkesopplæring eller hjelp til erverv, hvis det må antas at dette vil være til varig nytte for den som helt eller delvis har tapt ervervsevnen og han selv ikke har midler til å dekke utgiftene.

§ 19 nr. 3 innledningen skal lyde:

3. *Det kan bevilges* hel eller delvis enkepensjon til:

§ 19 nr. 5 annet punktum skal lyde:

Når særlige grunner taler for det, kan det likevel tilstås hel eller delvis pensjon i slikt tilfelle.

§ 20 nr. 2 og 3 skal lyde:

2. Blir hun på ny enke eller blir det nye ekteskap oppløst ved skilsmisse, kan hun, hvis hennes økonomiske forhold gjør det rimelig, *tilstås pensjon* med inntil forskjellen mellom enkepensjonen etter denne lovs regler og underhold eller pensjon som hun måtte være sikret gjennom senere ekteskap.

3. *Er det* i medhold av § 19, punkt 7 tilstått pensjon til enkemann, får foranstående regler tilsvarende anvendelse.

§ 22 nr. 5 tredje punktum skal lyde:

For barn over 18 år avgjør Arbeids- og velferdsetaten hvor lenge pensjonen skal løpe.

§ 23 skal lyde:

§ 23 Forlengelse av pensjonen

Det kan bestemmes at barnepensjon skal løpe ut over barnets 18. år, hvis det finnes rimelig av omsyn til barnets utdanning.

§ 30 skal lyde:

§ 30 Bopel i utlandet

Den som har bopel i utlandet har ikke rett til stønad. Er han norsk statsborger, og bosetter han seg senere her i riket, har han rett til stønad fra og med den dag han gjør kravet gjeldende for Arbeids- og velferdsetaten.

Når det finnes rimelig, kan Arbeids- og velferdsdirektoratet med samtykke av departementet gjøre unntak fra regelen i første ledd første punktum.

§ 31 første ledd skal lyde:

Stønad kan helt eller delvis inndras for den som soner frihetsstraff eller lignende i mer enn 30 dager.

§ 32 skal lyde:

§ 32 Uriktige opplysninger

Krav om stønad etter denne lov kan avslås eller stønaden kan helt eller delvis inndras eller holdes tilbake, hvis den som har krav på den forsettlig eller grovt uaktsomt gir uriktige opplysninger, fortier vesentlige omstendigheter eller unnlater å etterkomme pålegg om noe som har betydning for saken.

§ 33 skal lyde:

§ 33 Melding

1. Krav om stønad må snarest mulig meldes til *Arbeids- og velferdsetaten* på stedet.
2. *Stønad under sykdom, jf. kapittel 3, kan nektes* hvis krav ikke er framsatt uten ugrunnet opphold.
3. Retten til stønad faller bort hvis krav ikke er reist innen tre år etter at skaden eller sykdommen oppsto. *Det kan ses bort fra denne bestemmelse hvis særlige grunner foreligger.*

§ 34 skal lyde:

§ 34 *Arbeids- og velferdsetatens* vedtak

Så snart *Arbeids- og velferdsetaten* har fått de nødvendige opplysninger skal *den fatte* vedtak om utbetaling av stønad og på betryggende måte gi underretning om resultatet. *Avgjørelsen skal kort grunngis.*

§ 35 skal lyde:

§ 35 Betaling av stønad

1. Pensjoner med forsørgingstillegg betales forskuddsvis for hver måned, eller for hvert kvartal når *Arbeids- og velferdsetaten* finner at dette høver best.
Faller pensjonen bort i løpet av måneden eller kvartalet, plikter ikke den som har fått for meget utbetalt, å tilbakebetale dette.
Overgangsstønad etter § 19, punkt 2, betales i slike terminer og på den måten som *Arbeids- og velferdsetaten* bestemmer.
Sykepenger betales etterskuddsvis ukentlig eller hver fjortende dag. Gravferdshjelp betales så snart råd er etter dødsfallet.
2. *Arbeids- og velferdsetaten* kan bestemme at barnepensjon og forsørgingstillegg for barn skal betales til dem som har omsorgen for barnet uten omsyn til om dette er den berettigede. Også ellers kan det, når særlige grunner foreligger, bestemmes at stønad betales til en annen enn den berettigede.

§ 37 skal lyde:

§ 37 Bistand fra myndigheter

1. Kommunale og andre offentlige myndigheter plikter å bistå *Arbeids- og velferdsetaten*.
Taushetsplikt kan ikke påberopes med mindre det gjelder omsyn til rikets sikkerhet.
2. Finner *etaten* det påkrevd, kan bevis opptas i samsvar med lov om rettergangsmåten for tvistemål av 13. august 1915.

§ 38 oppheves.

6. I lov 28. juni 1957 nr. 12 om pensjonstrygd for fiskere gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 2 annet punktum skal lyde:

Krav settes fram overfor *trygdens organer* straks vilkårene for trygdeplikt foreligger.

§ 3 nr. 1 annet punktum skal lyde:

Krav herom og innbetaling av medlemspremie må skje til *trygdens organer* innen tre måneder etter utløpet av kalenderåret.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 22 første punktum, § 24 nr. 1, § 30 nr. 2 første punktum og § 33 nr. 2 første og annet ledd.

7. I lov 12. desember 1958 nr. 10 om yrkesskadetrygd gjøres følgende endringer:

§ 2 nr. 1 bokstav e annet og tredje punktum skal lyde:

Arbeidstakeren har likevel rett til sykehusbehandling etter denne lov, såfremt slik behandling ikke skjer for *folketrygdens* regning. Likeledes har rederen rett til å få godtgjort av *Arbeids- og velferdsetaten* utlegg til begravelse etter reglene i *folketrygdloven* dersom han etter sjomannslovens § 30, jfr. § 7, har måttet bekoste begravelsen.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 3 tredje ledd, § 4 nr. 5 og § 5 nr. 2.

§ 4 nr. 4 første ledd første og annet punktum skal lyde:

En kommunes vedtak om å nekte noen tatt opp eller strøket i manntallet kan vedkommende klage

inn for *Arbeids- og velferdsdirektoratet*. *Direktoratet* kan av eget tiltak eller etter henvendelse fra *et underliggende organ* omgjøre et slikt vedtak.

§ 7 skal lyde:

§ 7 *Administrasjon*

Trygden administreres av *Arbeids- og velferdsetaten*.

Utgiftene til trygdens administrasjon utredes av statskassen med refusjon av folketrygdens midler.

§ 8 oppheves.

§ 12 nr. 4 fjerde punktum skal lyde:

Dersom særlige grunner taler for det, kan *det gis* hel eller delvis uførepensjon fra et tidligere tidspunkt.

§ 15 annet ledd skal lyde:

Utløsningsbeløpet kan betales i en sum eller i terminer etter *Arbeids- og velferdsetatens* bestemmelse i det enkelte tilfelle.

§ 17 første ledd første punktum skal lyde:

Den skadede kan tilstås bidrag til utdanning, yrkesopplæring eller hjelp til erverv.

§ 19 nr. 3 innledningen skal lyde:

3. *Det kan tilstås* hel eller delvis pensjon til:

§ 19 nr. 5 annet punktum skal lyde:

I slike *tilfeller* kan det tilstås hel eller delvis pensjon dersom *særlige grunner taler for det*.

§ 19 nr. 6 første ledd annet punktum skal lyde:

Det kan tilstås delvis pensjon eller i særlige *tilfeller* hel pensjon til enkemann som ved hustruens død var delvis ervervsufør og var avhengig av underhold fra hustruen.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Blir hun igjen enke eller blir det nye ekteskap oppløst ved skilsmisse, og gjør hennes økonomiske forhold det rimelig, kan *hun tilstås* pensjon med inn-til forskjellen mellom enkepensjonen etter bestemmelsene i denne lov og underhold eller pensjon som hun måtte være sikret gjennom senere ekteskap.

§ 22 nr. 2 skal lyde:

2. *Det kan tilstås* barnpensjon også etter barnets 18. år, men ikke utover den måned da det fyller 21 år, dersom det *finnes rimelig* av omsyn til barnets utdanning. Det samme gjelder når den trygdede dør etter at barnet er fylt 18 år.

§ 32 skal lyde:

§ 32 Melding av virksomhet

Arbeidsgiveren skal straks hans virksomhet begynner, gi skriftlig melding om dette til *det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer*.

Skjer det i en virksomhet endringer som kan ha betydning for trygdeplikten eller premieberegningen, skal innehaveren straks *sende melding* om dette.

Ved påmønstring av mannskap og forelegg av mannskapslister (jfr. lov om mønstring av arbeidstakere på skip m.v. 18. juni 1971 § 2) plikter mønstringsmyndigheten å påse at fartøyet er meldt til trygden. Er ikke dette gjort, skal den straks varsle *Arbeids- og velferdsetaten*.

I § 33 nr. 2 skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet".

§ 34 skal lyde:

§ 34 Melding om skade

1. Blir en trygdet påført legemsskade eller sykdom som kan medføre stønad etter denne lov, skal arbeidsgiveren eller hans representant straks melde skaden til *Arbeids- og velferdsetaten*. Skipsfører skal dessuten ta inn i skipsjournalen en beskrivelse av skaden og de nærmere omstendigheter ved den. Utskrift av journalen *sendes sammen* med skademeldingen. Skademelding for utenlandsk sjømann som ikke er medlem av *folketrygden*, sendes til *det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer*.
2. Har den trygdede ingen arbeidsgiver, skal han selv eller hans pårørende melde *skaden*.
3. *Arbeids- og velferdsetaten* skal straks gi det stedlige arbeidstilsyn melding om yrkesskader som vedrører tilsynets arbeidsområde.

§ 35 skal lyde:

§ 35 *Arbeids- og velferdsdirektoratets* vedtak

Så snart *Arbeids- og velferdsdirektoratet* har fått de nødvendige opplysninger, avgjør det om skaden gir rett til stønad etter denne lov og i tilfelle dens størrelse. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* kan helt eller delvis overlate sin avgjørelsesmyndighet til *underliggende organer*.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan omgjøre underliggende organers vedtak. Det samme gjelder for et annet overordnet organ i Arbeids- og velferdsetaten på de saksområdene som hører inn under dette.

§ 36 skal lyde:

§ 36 Utbetaling av pensjon

1. Pensjon utbetales etterskuddsvis for hver måned, eller for hvert kvartal dersom *Arbeids- og vel-*

ferdsetaten bestemmer det. Terminbeløp avrundes til nærmeste hele krone. Overgangsstonad etter § 19 punkt 2, utbetales i slike terminer som Arbeids- og velferdsetaten bestemmer.

2. Dersom retten til pensjon faller bort, løper pensjonen ut måneden. Ved dødsfall løper pensjonen ut måneden etter vedkommendes død.
3. Bor pensjonisten i utlandet, kan *det bestemmes* at løpende pensjon skal utbetales i andre terminer enn nevnt foran, eller at han istedenfor løpende pensjon skal få engangsstonad. Departementet kan gi nærmere regler om slik engangsstonad.
4. Dersom særlige grunner foreligger, kan *det bestemmes* at pensjonen helt eller delvis skal utbetales til en annen enn pensjonisten.
5. Barnepensjon utbetales til den som har omsorgen for barnet. *Dersom særlige grunner foreligger, kan det bestemmes at pensjonen skal utbetales til en annen.*

§ 36a første punktum skal lyde:

Er det grunn til å anta at arbeidsgiver, pensjonsordning eller offentlig myndighet har grunnlag for å kreve refusjon i ytelse etter loven her kan *trygdens organer*, i den utstrekning *Arbeids- og velferdsdirektoratet* bestemmer, uten hinder av bestemmelsen i § 46 gjøre vedkommende kjent med den skadedes rettigheter.

§ 39 skal lyde:

§ 39 Foreldelse

Krav på stonad etter denne lov faller bort dersom det ikke er reist overfor *Arbeids- og velferdsetaten* innen ett år etter at yrkesskaden eller døden er inntruffet.

Det kan ses bort fra denne frist dersom særlige grunner foreligger. Stonad kan i tilfelle bare ytes for tiden etter at krav herom er fremsatt.

§ 40 skal lyde:

De vedtak som *Arbeids- og velferdsetaten* treffer etter denne lov, kan ankes inn for Trygderetten. Det samme gjelder vedtak etter de lover som er nevnt i § 53.

§ 42 oppheves.

§ 44 skal lyde:

§ 44 Opplysningsplikt mv

1. Til bruk for avgjørelsen av saker etter denne lov, er offentlig og kommunal myndighet pliktig til å gi *Arbeids- og velferdsetaten* de opplysninger vedkommende i kraft av sin stilling sitter inne med.

2. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* kan kreve at arbeidstilsynet undersøker og gir uttalelse om virksomhet som går inn under lov om arbeidervern.

§ 45 skal lyde:

§ 45 Rettslig forklaring

Arbeids- og velferdsetaten kan, dersom *den* finner det nødvendig for avgjørelsen av en sak etter denne lov, innhente forklaring gjennom bevisopptak etter reglene i lov om rettergangsmåten for tvistemål.

§ 46 oppheves.

§ 53 nr. 1 tredje ledd skal lyde:

Når særlige forhold tilsier det, kan *det* istedenfor ascendentrente *gis* ascendentpensjon etter bestemmelsene i § 23.

§ 53 nr. 5 skal lyde:

5. I saker som går inn under lovgivningen som nevnt i punkt 1 a til c og hvor invaliditetsgraden er endelig fastsatt, kan *renten* etter søknad fra den skadede *løses ut en* gang for alle med et beløp som svarer til kapitalverdien med fradrag av 20 prosent. Dette gjelder dog ikke dersom uføregraden etter punkt 3 b fastsettes til 30 prosent eller mer.

Utløsningsbeløpet kan betales i en sum eller i terminer etter *Arbeids- og velferdsetatens* bestemmelse i det enkelte tilfelle.

8. I lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten gjøres følgende endringer:

§ 11 første og tredje ledd skal lyde:

Anke til Trygderetten over vedtak etter lovgivning som hører under Arbeids- og velferdsdirektoratet skal settes fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet. For øvrig skal anke settes fram for den institusjon som saken hører under. Anken kan settes fram skriftlig eller muntlig.

Det felles lokale kontoret eller vedkommende annen institusjon som mottar muntlig anke, skal sørge for å sette den opp skriftlig og underskrive den sammen med den ankende part.

§ 12 skal lyde:

1. Dersom et vedtak kan *påkLAGES* etter folketrygdloven § 21-12, barnetrygdloven § 15 eller etter bestemmelser i andre særlover, kan saken bringes inn for Trygderetten først etter at klageadgangen er nyttet.
2. Det organ som har truffet det påankede vedtaket,

skal, med de unntak som departementet bestemmer, være ankemotpart ved behandlingen av anken i Trygderetten. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* skal likevel være ankemotpart for vedtak truffet av *det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen* etter andre lover enn folketrygdloven og barnetrygdloven.

§ 23 tredje ledd første, annet og tredje punktum skal lyde:

For såvidt søksmålet reises mot offentlig myndighet skal det reises mot det forvaltningsorgan som var ankemotpart ved sakens behandling for Trygderetten. Dersom *et organ underlagt Arbeids- og velferdsdirektoratet* var ankemotpart, skal søksmålet rettes mot *Arbeids- og velferdsdirektoratet*. *Direktoratet* skal også anses som part i relasjon til bestemmelsen i annet ledd.

§ 23 fjerde ledd oppheves. Nåværende femte ledd blir fjerde ledd.

9. I lov 22. mars 1968 nr. 2 om tillegg til 1) lov om krigspensjonering for militærpersoner av 13. desember 1946 og 2) lov om krigspensjonering for hjemmestyrkepersonell og sivilpersoner av 13. desember 1946 gjøres følgende endring:

§ 2 annet og tredje ledd skal lyde:

Når særlige grunner taler for det, kan *det dispenseres* fra kravet om seks måneders varighet av tjenestetid eller fangenskap.

Var vedkommende ikke norsk statsborger under tjenesten eller fangenskapet, kan han bare tilstås ytelser hvis *Arbeids- og velferdsdirektoratet* bestemmer det. Vedtak etter foregående punktum kan påklages til departementet.

10. I lov 18. juni 1971 nr. 90 om mønstring av arbeidstakere på skip m.v. § 4 første ledd skal betegnelsen "arbeidskontor" endres til "felles lokale kontorer i arbeids- og velferdsforvaltningen".
11. I lov 14. desember 1973 nr. 61 om statsgaranti for lønnskrav ved konkurs m.v. § 10 første ledd annet punktum skal betegnelsen "arbeidsformidlingen" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".
12. I lov 13. juni 1980 nr. 24 om ligningsforvaltning (ligningsloven) § 6-13 nr. 4 annet punktum og § 6-16 bokstav c skal betegnelsen

"Trygdeetatens innkrevingsssentral" endres til "Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsssentral".

13. I lov 13. juni 1980 nr. 35 om fri rettshjelp gjøres følgende endringer:

§ 11 annet ledd nr. 7 skal lyde:

7 i klagesaker etter folketrygdloven § 21-12.

§ 11 annet ledd nr. 8 oppheves.

14. I lov 8. april 1981 nr. 7 om barn og foreldre (barnelova) gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "fylkestyrgdekontoret" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 6 fjerde punktum, § 7 annet punktum, § 11 overskriften, § 11 første ledd første punktum, tredje ledd, fjerde ledd første, annet, tredje og fjerde punktum, femte ledd første punktum og sjette ledd og § 13 første og tredje ledd.

§ 4 annet ledd bokstav b skal lyde:

b) tilskotsfuten, dommaren eller det organ i Arbeids- og velferdsetaten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Overskriften til kapittel 3 skal lyde:

Kapittel 3 Oppgåvene til *Arbeids- og velferdsetaten* i farskapssaker

I § 10 første ledd fjerde punktum skal betegnelsen "fylkestyrgdekontoret" endres til "det organ i Arbeids- og velferdsetaten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer".

§ 10 tredje ledd skal lyde:

Tilskotsfut er det organ i Arbeids- og velferdsetaten som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Departementet kan fastsette noko anna.

§ 77 skal lyde:

Avgjerd om fostringstilskot til barn fastsett av tilskotsfuten kan klagast inn for *næraste overordna organ eller det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.*

15. I lov 17. desember 1982 nr. 86 om rettsgebyr § 10 nr. 9 skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet".

16. I lov 8. juni 1984 nr. 58 om gjeldsforhandling og konkurs (konkursloven) skal § 85 første ledd nr. 9 lyde:

9) å gi melding så tidlig som mulig til *det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der skyldneren holder til* konkursen og om hvilke arbeidstakere som har krav i boet, dersom det er arbeidstakere i skyldnerens virksomhet.

17. I lov 8. juni 1984 nr. 59 om fordringshavernes dekningsrett (dekningsloven) § 7-11 fjerde ledd fjerde punktum skal betegnelsen "arbeidsformidlingen" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

18. I lov 6. mai 1988 nr. 22 om lønnsplikt under permittering gjøres følgende endringer:

I § 3 nr. 2 tredje ledd skal betegnelsen "arbeidsmarkedsetaten" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

§ 3a skal lyde:

§ 3a Meldeplikt til offentlig myndighet (*Arbeids- og velferdsetaten*)

Før permittering skal arbeidsgiver gi melding til offentlig myndighet (*Arbeids- og velferdsetaten*) i henhold til arbeidsmarkedsløven § 8.

19. I lov 24. juni 1988 nr. 64 om utlendingers adgang til riket og deres opphold her (utlendingsloven) § 45 første ledd bokstav e skal betegnelsen "arbeidsformidlingen" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

20. I lov 23. desember 1988 nr. 110 om statstilskott til ordninger for avtalefestet pensjon gjøres følgende endringer:

I § 2 første ledd bokstav d annet ledd skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

§ 3 skal lyde:

§ 3 Administrasjon

Tilskottsberettiget pensjonsordning skal administreres av *Arbeids- og velferdsetaten* for så vidt gjelder tilståelse og utbetaling av pensjoner, registrering av pensjonister og liknende. Spørsmålet om en arbeidstaker er omfattet av pensjonsavtalen skal likevel avgjøres av administrativt organ etablert av avtalepartene. Dette organ - eller eventuelt annet organ etablert av partene - skal også forvalte pensjonsordningens midler. Det skal legges stor vekt på å sikre en rask saksbehandling og en forsvarlig forvaltning av pensjonsordningens midler.

Vedtak truffet av *Arbeids- og velferdsetaten* kan ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Tilskottsberettiget pensjonsordning skal ha en offentlig oppnevnt tilsynsmann.

Utgiftene ved *Arbeids- og velferdsetatens* arbeid bæres av staten. Det samme gjelder utgiftene ved Trygderettens arbeid med ankesakene.

21. I lov 17. februar 1989 nr. 2 om bidragsforskott (forskotteringsloven) gjøres følgende endringer:

§ 9 tredje ledd skal lyde:

Vedtak etter loven her treffes av bidragsfogden. Vedtak kan påklages innen 6 uker til nærmeste overordnede organ eller til det organ som *Arbeids- og velferdsdirektoratet* bestemmer.

§ 11 oppheves.

22. I lov 4. juli 1991 nr. 47 om ekteskap skal § 83 fjerde punktum lyde:

Bidragsfogdens vedtak kan påklages til *nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer*.

23. I lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester m.v. (sosialtjenesteloven) skal § 2-1 nytt fjerde ledd lyde:

Kommunens myndighet etter denne lov kan etter reglene i kommuneloven delegeres til et interkommunalt organ eller annen kommune.

24. I lov 11. juni 1993 nr. 64 om avtalefestet pensjon for offentlige tjenestemenn m.fl. skal § 4 lyde:

Pensjonsordningen skal administreres av *Arbeids- og velferdsetaten* for så vidt gjelder tilståelse og utbetaling av pensjoner. Spørsmålet om en arbeidstaker er omfattet av pensjonsavtalen avgjøres av departementet.

Vedtak truffet av *Arbeids- og velferdsetaten* skal kunne ankes inn for Trygderetten etter lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

25. I lov 28. februar 1997 nr. 19 om folketrygd (folketrygdloven) gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Aetat" endres til "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 4-8 første ledd, annet ledd annet punktum og tredje ledd, § 4-9 første punktum, § 4-10 femte ledd, § 4-20

syvende ledd, § 4-28 første ledd første punktum og § 10-8 fjerde ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "arbeidskontoret" endres til "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 4-20 første ledd bokstav e, § 11-7 annet ledd og § 11-16 tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "arbeidsformidlingen" endres til "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 11-9 annet ledd bokstav c, § 15-6 fjerde ledd tredje punktum, § 15-8 første ledd bokstav c og annet ledd og § 15-11 første ledd bokstav b og annet ledd.

I § 12-12 tredje ledd bokstav a skal betegnelsen "arbeidsmarkedsetaten" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

I følgende bestemmelser skal betegnelsene "trygdeetaten" og "trygdeetatens" erstattes med henholdsvis "Arbeids- og velferdsetaten" og "Arbeids- og velferdsetatens":

§ 2-7 femte ledd første punktum, § 2-8 femte ledd første punktum, § 8-8 første ledd, § 13-14 første ledd og fjerde ledd første punktum, kapittel 24 innledningen annet strekpunkt, § 24-2 overskriften, første ledd, annet ledd første punktum og tredje ledd, kapittel 25 innledningen niende strekpunkt, § 25-9 overskriften og bestemmelsen og § 25-17 første ledd første punktum, annet ledd første og annet punktum og fjerde ledd.

I § 22-3a første punktum skal betegnelsen "Trygdeetatens innkrevingsentral" erstattes med "Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral".

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" erstattes med "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 2-9 annet og tredje ledd, § 3-25 tredje ledd annet punktum, § 13-14 tredje ledd, § 21-6 tredje punktum, § 23-11, § 25-6 første punktum, § 25-7 første punktum, § 25-12 tredje ledd og § 25-17 tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsene "trygdekontoret" og "trygdekontorets" endres til henholdsvis "Arbeids- og velferdsetaten" og "Arbeids- og velferdsetatens":

§ 8-7 sjette ledd første og annet punktum, sjuende ledd og åttende ledd første punktum, § 8-9 tredje ledd annet punktum, § 8-20 første ledd tredje punktum,

§ 8-34 tredje ledd første og annet punktum, § 8-36 annet ledd første punktum, § 8-37 første ledd bokstav a, § 8-38 tredje ledd første og annet punktum, § 8-39 annet ledd første punktum, § 9-6 fjerde ledd, femte ledd annet punktum og sjette ledd annet punktum, § 10-3 tredje ledd annet punktum, § 10-8 annet ledd fjerde punktum og sjette ledd tredje punktum, § 12-12 tredje ledd bokstav b første punktum, § 12-16 første ledd, § 14-21 annet ledd annet punktum, § 15-8 annet ledd, § 25-1 første ledd tredje punktum, § 25-2 annet ledd, § 25-4 første ledd første og annet punktum og § 25-5 første ledd.

I følgende bestemmelser skal ordene "gjøre", "gjøres" og "gjort" endres til henholdsvis "fatte", "fattes" og "fattet":

§ 4-28 første ledd første punktum, § 8-7 sjette ledd annet punktum, § 21-6 første og annet punktum, § 22-4 fjerde ledd og § 22-14 annet ledd.

§ 2-14 tredje ledd bokstav b skal lyde:

b) er godtatt som arbeidssøkende *hos Arbeids- og velferdsetaten* eller *norsk mønstringsmyndighet*, eller

§ 4-6 første ledd sjette strekpunkt skal lyde:

– deltakelse i introduksjonsprogram etter *introduksjonsloven*.

§ 8-5 annet ledd skal lyde:

Det er et vilkår for rett til sykepenger etter denne paragrafen at medlemmet har meldt seg som arbeidssøker *hos Arbeids- og velferdsetaten*, og at et eventuelt arbeidsforhold har opphørt i samsvar med arbeidsmiljølovens bestemmelser.

§ 8-22 tredje ledd skal lyde:

Bestemmelser om anke over sykepenger i arbeidsgiverperioden finnes i § 21-13.

§ 11-7 første ledd skal lyde:

For å ha rett til attføringspenger og attføringsstønad må medlemmet som hovedregel melde seg *hos Arbeids- og velferdsetaten* hver fjortende dag (meldeperioden).

§ 13-2 tredje ledd skal lyde:

Et felles lokalt kontor i arbeids- og velferdsforvaltningen kan bare godkjenne en skade eller sykdom som yrkesskade i forhold til de særytelser som kontoret kan innvilge.

§ 13-11 første ledd første punktum skal lyde:

Medlemmer som deltar i arbeidsmarkedstiltak, attføringstiltak, kurs eller lignende i regi av *Arbeids- og velferdsetaten*, eller deltar i program i henhold til *introduksjonsloven*, er yrkesskadedekket.

Kapittel 20 oppheves.

§ 21-2 skal lyde:

§ 21-2 Hvor kravet skal settes fram

Krav om ytelser etter denne loven skal settes fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der vedkommende bor, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet.

§ 21-3 skal lyde:

§ 21-3 Medlemmets opplysningsplikt

En person som krever en ytelse, plikter å gi de opplysninger og levere de dokumenter som er nødvendige for at *Arbeids- og velferdsetaten* skal kunne vurdere om vedkommende har rett til ytelsen. Den som mottar en ytelse, plikter å underrette *etaten* om endringer i forhold som kan være avgjørende for om vedkommende fortsatt har rett til ytelsen eller for å kunne kontrollere ytelsens størrelse.

Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at den som mottar eller har mottatt en ytelse, gir de opplysninger og leverer de dokumenter som er nødvendige for å kontrollere ytelsens størrelse eller vilkårene for rett til ytelsen.

Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at den som krever eller mottar en ytelse, lar seg undersøke eller intervju av lege eller annen sakkyndig dersom den finner at det er nødvendig.

§ 21-4 skal lyde:

§ 21-4 Innhenting av opplysninger og uttalelser

Ved behandling av krav om ytelser eller kontroll av løpende ytelser og tidligere utbetalte ytelser etter denne loven har *Arbeids- og velferdsetaten* rett til å innhente nødvendige opplysninger fra behandlingspersonell og andre som yter tjenester for trygdens regning. Det samme gjelder i forhold til arbeidsgiver, tidligere arbeidsgivere, offentlig myndighet, bank, forsikringsselskap, privat pensjonsordning, utdanningsinstitusjon, samt Statens lånekasse for utdanning. De som blir pålagt å gi opplysninger, plikter å gjøre dette uten godtgjørelse.

De som gir behandling eller yter tjenester for trygdens regning, plikter etter krav fra *Arbeids- og velferdsetaten* å gi de erklæringer og uttalelser som er nødvendige for at *etaten* skal kunne vurdere rettighete-

ter og plikter etter denne loven. Det samme gjelder andre særskilt sakkyndige. I en legeerklæring om sykefravær plikter legen å opplyse om en sykdom eller en skade kan ha sammenheng med arbeidssituasjonen.

Arbeids- og velferdsetaten kan pålegge helseinstitusjoner, fengsler og boformer for heldøgns omsorg og pleie å gi rutinemessige meldinger om innskriving og utskriving av klienter.

De som blir pålagt å gi opplysninger, erklæringer og uttalelser, plikter å gjøre dette uten ugrunnet opphold og uten hinder av taushetsplikt.

Arbeids- og velferdsetaten har videre rett til å innhente nødvendige opplysninger ved bevisopptak etter reglene i tvistemålsloven, eller ved politiet.

§ 21-5 skal lyde:

§ 21-5 Bistand fra barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter *introduksjonsloven*

Barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter *introduksjonsloven* plikter å innhente opplysninger og gi uttalelser til *Arbeids- og velferdsetaten* om forhold som har betydning for behandlingen av saker etter denne loven.

Departementet gir forskrifter om samarbeid mellom *Arbeids- og velferdsetaten* og barnevernstjenesten, sosialtjenesten og kommunale organer etter *introduksjonsloven*.

§ 21-9 oppheves.

§ 21-11 skal lyde:

§ 21-11 Vedtak etter loven

Vedtak etter denne loven fattes av Arbeids- og velferdsdirektoratet, som kan delegerede vedtaksmyndighet til underliggende organer.

Arbeids- og velferdsdirektoratet kan omgjøre underliggende organers vedtak. Det samme gjelder for et annet overordnet organ i Arbeids- og velferdsetaten på de saksområdene som hører inn under dette.

§ 21-12 skal lyde:

§ 21-12 Klage og anke i trygdesaker

Vedtak etter folketrygdloven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Etter at denne klageadgangen er benyttet, kan klageinstansens vedtak ankes inn for Trygderetten etter reglene i lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal kunne bringes direkte inn for Trygderetten. Overprøving av en sak skal i sin helhet skje i Trygderetten

dersom hensynet til sammenhengen i saken tilsier det.

Klage eller anke settes fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der vedkommende bor, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet. Ved klage etter første ledd gjelder lov 16. desember 1966 nr. 9 om anke til Trygderetten § 10, § 11 andre, tredje og fjerde ledd, § 13 første ledd første og andre punktum og § 14.

Departementet kan bestemme at visse vedtak skal unntas fra anke til Trygderetten. Slike vedtak kan påklages etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Fristen for klage og anke er seks uker, også i saker som nevnt i fjerde ledd.

Et vedtak etter folketrygdloven kan ikke bringes inn for de alminnelige domstolene før mulighetene til å klage og anke er nyttet fullt ut.

§ 21-12 A oppheves.

§ 21-13 skal lyde:

§ 21-13 Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden

En tvist mellom arbeidsgiver og arbeidstaker eller mellom arbeidsgiver og *Arbeids- og velferdsetaten* om rettigheter og plikter i arbeidsgiverperioden (§ 8-19) kan bringes inn for Ankenemnda for sykepenger i arbeidsgiverperioden. *Ankefristen* er tre uker fra det tidspunktet meldingen om vedtaket er mottatt.

Ankenemnda skal ha tre medlemmer, som oppnevnes av departementet. Lederen av nemnda skal ha særlig innsikt i trygderettslige spørsmål. Ett medlem oppnevnes etter forslag fra Næringslivets Hovedorganisasjon og ett medlem etter forslag fra Landsorganisasjonen i Norge.

Ankenemndas vedtak kan ikke påklages til et overordnet forvaltningsorgan eller ankes til Trygderetten, men kan bringes inn for domstolene, som kan prøve om vedtaket er i samsvar med loven.

§ 21-14 oppheves.

§ 21-15 skal lyde:

§ 21-15 Dagpenger under arbeidsløshet for fiskere og fangstmenn

Dagpenger under arbeidsløshet for fiskere og fangstmenn etter § 4-18 behandles av de organer og etter de regler som departementet bestemmer.

Lovhjemlet taushetsplikt er ikke til hinder for nødvendig utveksling av opplysninger i ytelsessaker

mellom *Arbeids- og velferdsetaten* og de organer som er fastsatt med hjemmel i første ledd.

§ 22-15 skal lyde:

§ 22-15 *Tilbakebetaling* etter feilaktig utbetaling

Dersom et medlem har mottatt en ytelse etter denne loven i strid med redelighet og god tro, kan beløpet kreves tilbakebetalt. *Feil utbetalt ytelse* kan også kreves tilbakebetalt dersom et medlem eller noen som har handlet på medlemmets vegne, uaktsomt har gitt feilaktige eller mangelfulle opplysninger. Det samme gjelder dersom utbetalingen skyldes feil fra *Arbeids- og velferdsetaten* eller annet organ som foretar utbetaling på etatens vegne, og mottakeren burde ha forstått dette.

I andre tilfeller enn nevnt i første ledd kan det som er utbetalt for mye, kreves tilbake dersom særlige grunner gjør det rimelig. Ved vurderingen av om det foreligger særlige grunner, skal det blant annet legges vekt på hvor lang tid det er gått siden den feilaktige utbetalingen fant sted, og om vedkommende har innrettet seg i tillit til utbetalingen. Kravet om tilbakebetaling etter dette leddet er begrenset til det beløp som er i behold når vedkommende blir kjent med at utbetalingen var feilaktig.

Dersom det etterbetales lønn eller erstatning for lønn for tidsrom det allerede er utbetalt dagpenger under arbeidsløshet for, kan det som er utbetalt for mye kreves tilbakebetalt. Dersom ytelser etter folketrygdloven kapitlene 4 og 11 utbetales som forskudd, kan det som er utbetalt for mye kreves tilbakebetalt.

Et beløp som blir krevd tilbakebetalt etter første eller tredje ledd, kan enten dekkes ved trekk i framtidige trygdeytelser eller innkreves etter bestemmelsene i bidragsinnkrevingsloven. Vedtak om tilbakekreving er tvangsgrunnlag for utlegg. *Innkreving skjer gjennom Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral.*

Dersom feilutbetalingen har medført høyere utlignet skatt, herunder trygdeavgift, kan beløpet som kreves tilbakebetalt reduseres med den merskatten som skyldes feilutbetalingen.

Kapittel 25 innledningen syttende strekpunkt skal lyde:

– *Unntak fra loven ved krise i freds- og krigstid står i § 25-17.*

§ 25-1 annet ledd tredje punktum skal lyde:

Meldingen skal sendes *dit Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.*

§ 25-10 oppheves.

§ 25-10a oppheves.

§ 25-12 tredje ledd annet punktum oppheves.

§ 25-16 oppheves.

§ 25-17 nytt sjette ledd skal lyde:

Kongen gir forskrifter om gjennomføringen av bestemmelsene i paragrafen her.

§ 25-18 oppheves.

§ 25-19 oppheves.

26. I lov 26. juni 1998 nr. 41 om kontantstøtte til småbarnsforeldre (kontantstøtteleven) gjøres følgende endringer:

§ 9 første ledd første punktum skal lyde:

Kontantstøtte utbetales månedlig av det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

I § 11 første ledd tredje punktum skal betegnelsen "trygdeetatens" endres til "Arbeids- og velferdsetatens".

§ 12 skal lyde:

§ 12 Støttemottakers opplysningsplikt

Støttemottaker plikter straks, og senest innen 14 dager, å underrette *Arbeids- og velferdsetaten* om alle endringer som kan ha betydning for retten til kontantstøtte og størrelsen på denne.

Støttemottaker skal straks, og senest innen 14 dager, sende melding om flytting til *det organ* som har utbetalt støtten fram til flyttingen.

§ 13 innledningen skal lyde:

En søknad om kontantstøtte kan avslås og en løpende kontantstøtte kan stanses dersom:

§ 14 annet ledd skal lyde:

Med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet, skal søknaden settes fram skriftlig for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen på søkerens bosted, eller søkerens oppholdssted dersom vedkommende ikke har fast bosted. Har søkeren ikke fast bosted, settes søknaden fram for det lokale kontoret på søkerens oppholdssted. Det felles lokale kontoret som søkeren henvender seg til, plikter å gi ham eller henne nødvendig veiledning.

§ 15 skal lyde:

§ 15 Hvem avgjør søknad om kontantstøtte

Søknad om kontantstøtte avgjøres av det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Avgjørelse om kontantstøtte er enkeltvedtak etter forvaltningsloven.

§ 16 skal lyde:

§ 16 Opplysningsplikt

Søkeren plikter å gi de opplysninger og levere de erklæringer og attester som er nødvendige for at *Arbeids- og velferdsetaten* skal kunne avgjøre om vedkommende har rett til kontantstøtte. *Arbeids- og velferdsetaten* fører kontroll med de opplysninger søkeren har gitt, jf. barnehageloven § 8.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Saksbehandling

Ved behandlingen av saker etter loven her gjelder reglene i forvaltningsloven, likevel slik at reglene i *folketrygdloven § 21-4, § 21-10* første ledd og § 21-11 gjelder så langt de passer.

§ 18 skal lyde:

§ 18 Administrasjon

Kontantstøtteordningen administreres av *Arbeids- og velferdsetaten*.

§ 19 skal lyde:

§ 19 Forholdet mellom *Arbeids- og velferdsetaten* og kommunene

Overføring av informasjon fra kommunale registre til *Arbeids- og velferdsetaten*, jf. barnehageloven § 8, skjer hver måned. *Arbeids- og velferdsdirektoratet* kan gi nærmere regler om dette.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Finansiering

Arbeids- og velferdsetatens utgifter til utbetaling av kontantstøtten og til administrasjon av kontantstøtteordningen dekkes av statskassen.

§ 21 skal lyde:

§ 21 Hvem som disponerer tilskuddet på vegne av staten

Staten stiller forskuddsvis og senest på betalings-tidspunktet de nødvendige midler til rådighet for *Arbeids- og velferdsdirektoratet*.

Arbeids- og velferdsetaten skal holde kontantstøttens midler regnskapsmessig adskilt fra andre midler som etaten har til rådighet.

§ 23 tredje ledd skal lyde:

Arbeids- og velferdsdirektoratet eller den det gir fullmakt begjærer påtale.

27. I lov 17. juli 1998 nr. 61 om grunnskolen og den vidaregåande opplæringa (opplæringslova) skal § 4A-3 femte ledd annet punktum lyde:

Personar som ikkje har rett til vidaregåande opplæring, skal få vurdert realkompetansen sin om dei blir vist til dette av kommune *eller Arbeids- og velferdsetaten*.

28. I lov 8. mars 2002 nr. 4 om barnetrygd (barnetrygdloven) gjøres følgende endringer:

§ 12 skal lyde:

§ 12 Utbetaling av barnetrygd

Barnetrygden utbetales etterskuddsvis hver måned av *det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer*. Barnetrygden utbetales til den som har rett til stønad. I de tilfeller der barnetrygden tilstås automatisk etter reglene i § 14, utbetales barnetrygden til barnets mor hvis ikke foreldrene har gitt *Arbeids- og velferdsetaten* melding om at barnetrygden skal utbetales til barnets far. Hvis foreldrene bor sammen og begge søker om barnetrygd, utbetales stønaden til moren.

Det kan i særlige tilfeller bestemmes at barnetrygden skal utbetales til en annen som skal sørge for at den kommer barnet til gode.

Dersom vilkårene i § 2 tredje ledd er oppfylt, kan hver av foreldrene få utbetalt barnetrygd med 50 prosent av den stønaden hver av dem utløser rett til.

I § 13 første ledd tredje punktum skal betegnelsen "trygdeetatens" endres til "Arbeids- og velferdsetatens".

I § 14 annet ledd innledningen skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet".

§ 15 første ledd skal lyde:

Krav om barnetrygd avgjøres av det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtak etter barnetrygdloven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer. Vedtak i klagesak kan ankes inn for Trygderetten.

§ 16 skal lyde:

§ 16 Saksbehandling

Ved behandlingen av saker etter loven her gjelder reglene i forvaltningsloven, likevel slik at reglene i

folketrygdloven § 21-4, § 21-10 første ledd, § 21-11 og § 21-12 gjelder så langt de passer.

§ 17 skal lyde:

§ 17 Stønadmottakerens opplysningsplikt

Den som mottar barnetrygd plikter straks, og senest innen 14 dager, å underrette *Arbeids- og velferdsetaten* om endringer i forhold som kan ha betydning for retten til barnetrygd og størrelsen på denne.

Arbeids- og velferdsetaten kan kreve at stønadsmottakeren gir de opplysninger og leverer de erklæringer og attester som er nødvendige for at *etaten* skal kunne vurdere om vedkommende fortsatt har rett til barnetrygd.

§ 19 skal lyde:

§ 19 *Administrasjon*

Barnetrygden *administreres av Arbeids- og velferdsetaten*.

§ 20 skal lyde:

§ 20 Finansiering

Arbeids- og velferdsetatens utgifter til utbetaling av barnetrygd og til administrasjon av barnetrygden dekkes av statskassen.

§ 21 skal lyde:

§ 21 Hvem som disponerer tilskuddet på vegne av staten

Staten stiller forskuddsvis og senest på betalings-tidspunktet de nødvendige *midler til rådighet* for *Arbeids- og velferdsdirektoratet*.

Arbeids- og velferdsetaten skal holde barnetrygdens midler regnskapsmessig adskilt fra andre midler som den har til rådighet.

I § 23 annet ledd skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet".

29. I lov 4. juli 2003 nr. 80 om introduksjonsordning og norskopplæring for nyankomne innvandrere (introduksjonsloven) § 12 annet ledd skal betegnelsen "Aetat" endres til "Arbeids- og velferdsetaten".

30. I lov 10. desember 2004 nr. 76 om arbeidsmarkedstjenester (arbeidsmarkedsloven) gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsene "Aetat" og "Aetats" endres til henholdsvis "Arbeids- og velferdsetaten" og "Arbeids- og velferdsetatens":

§ 2 tredje ledd, § 7 første ledd første punktum, tredje

ledd (to steder) og femte ledd annet punktum, § 8 overskriften, første ledd første og annet punktum, annet ledd, tredje ledd første, annet og tredje punktum og fjerde ledd første og annet punktum, § 10 første og annet ledd (to steder), § 11 første ledd første punktum, annet ledd første og annet punktum og tredje ledd, § 16 annet ledd første og annet punktum, § 19 overskriften og første ledd (to steder) og § 25 første ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Aetat Arbeidsdirektoratet" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 8 femte ledd og § 29 annet ledd.

§ 2 første ledd skal lyde:

§ 2 Virkeområde

Kapittel 1 til 7 gjelder for alle personer med lovlig opphold i riket og for alle som driver lovlig virksomhet i Norge. *Arbeids- og velferdsetaten* skal også yte tjenester *etter denne loven* til andre rettssubjekter når dette følger av internasjonale forpliktelser.

Kapittel 2 oppheves.

Kapittel 4 overskriften skal lyde:

Kapittel 4 Registrering og behovsvurdering

§ 9 oppheves.

§ 14 annet ledd oppheves.

§ 15 skal lyde:

§ 15 Hvor krav om stønad skal settes fram

Krav om stønad i forbindelse med arbeidsmarkedstiltak etter kapittel 5 i denne loven, settes fram for *det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der søkeren bor eller oppholder seg, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet.*

§ 17 skal lyde:

§ 17 Klage

Enkeltvedtak etter loven kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

Fristen for å klage over enkeltvedtak er seks uker fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til vedkommende part. *Klage settes fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltningen der klageren bor eller oppholder seg, med mindre Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer noe annet.* For *Arbeids- og velferdsetatens* tilde-

ling av tiltaksplass hos en arbeidsgiver gjelder likevel tre ukers klagefrist fra det tidspunkt underretning om vedtaket er kommet fram til arbeidssøker.

§ 20 annet ledd skal lyde:

Lovhjemlet taushetsplikt er heller ikke til hinder for nødvendig utveksling av opplysninger i ytelsessaker mellom *Arbeids- og velferdsetatens* organer og det eller de organer som er fastsatt med hjemmel i folketrygdloven § 21-15 første ledd.

§ 21 oppheves.

§ 22 skal lyde:

§ 22 *Tilbakebetaling mv.*

Ved krav om tilbakebetaling av feilutbetalte ytelser gjelder folketrygdloven §§ 22-15 og 22-17 tilsvarende.

§ 23 oppheves.

§ 24 oppheves.

§ 28 skal lyde:

§ 28 Uttestengning

Arbeidsgivere og arbeidstakere som ikke oppfyller rimelige krav som *Arbeids- og velferdsetaten* stiller i forbindelse med sine tjenester, kan for en tidsavgrenset periode utestenges fra hele eller deler av *Arbeids- og velferdsetatens* tilbud etter denne loven.

31. I lov 28. mai 2004 nr. 29 om register over opplysninger om valutaveksling og overføring av betalingsmidler inn og ut av Norge (valutaregisterloven) § 6 første ledd første punktum skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet".

32. I lov 29. april 2005 nr. 20 om innkreving av underholdsbidrag mv. (bidragsinnkrevingsloven) gjøres følgende endringer:

I § 1 annet punktum og § 4 første ledd første punktum skal betegnelsen "Trygdeetatens innkrevingsentral" endres til "Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral".

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 4 første ledd annet punktum, § 21 fjerde ledd og § 31 tredje ledd.

§ 24 første ledd skal lyde:

Enkeltvedtak som fattes av innkrevingscentralen og som ikke går ut på tvangsfullbyrdelse, kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer etter reglene i forvaltningsloven kapittel VI.

§ 29 første ledd annet punktum skal lyde:

Vedtaket kan påklages til nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.

§ 35 skal lyde:

§ 35 *Folketrygdens midler*

Reglene om plikt til å holde folketrygdens midler skilt fra øvrige midler mv. etter folketrygdloven § 23-11 gjelder tilsvarende.

33. I lov 29. april 2005 nr. 21 om supplerende stønad til personar med kort butid i Noreg gjøres følgende endringer:

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "trygdeetaten" endres til "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 13 annet ledd første punktum, § 14 første og tredje punktum, § 16, § 18 første ledd første og annet punktum, annet ledd (to steder) og tredje ledd første punktum og § 19 første ledd første punktum og annet og tredje ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Rikstrygdeverket" endres til "Arbeids- og velferdsdirektoratet":

§ 14 annet punktum, § 16, § 17 første punktum og § 21 første ledd.

§ 17 skal lyde:

§ 17 *Søknad*

Søknad om supplerende stønad skal setjast fram for det felles lokale kontoret i arbeids- og velferdsforvaltninga på bustaden til søkjaren på skjema fastsett av Arbeids- og velferdsdirektoratet. Søkjaren skal møte personleg på det felles lokale kontoret. Søkjaren skal få hjelp til utfyllinga av skjemaet så langt dette er naudsynt.

I § 21 annet ledd annet punktum skal betegnelsen "trygdekontoret" endres til "det felles lokale kontoret".

§ 23 skal lyde:

§ 23 *Andre reglar om saksbehandling*

Reglane i folketrygdlova §§ 21-10, 21-11, 22-1, 22-6 og 22-18 gjeld tilsvarende så langt dei høver.

34. I lov 17. juni 2005 nr. 62 om arbeidsmiljø, arbeidstid og stillingsvern mv. (arbeidsmiljøloven) gjøres følgende endringer:

§ 5-1 fjerde ledd skal lyde:

(4) Arbeidsgiver skal føre statistikk over sykefravær og fravær ved barns sykdom etter nærmere retningslinjer fra Arbeids- og velferdsdirektoratet, jf. folketrygdloven § 25-2 første ledd.

I følgende bestemmelser skal betegnelsen "Aetat" endres til "Arbeids- og velferdsetaten":

§ 14-9 første ledd bokstav d, § 15-2 tredje ledd tredje punktum, fjerde ledd, femte ledd første og annet punktum og § 15-11 fjerde ledd.

35. I lov 17. juni 2005 nr. 64 om barnehager (barnehageloven) skal § 8 fjerde ledd lyde:

Hver kommune skal opprette og føre register til bruk for Arbeids- og velferdsetaten i forbindelse med kontroll av beregning og utbetaling av kontantstøtte etter kontantstøtteleven. Registeret kan samkjøres mot Arbeids- og velferdsetatens register over mottakere av kontantstøtte. Departementet gir forskrifter med utfyllende bestemmelser om føringen av registeret, hvilke opplysninger registeret skal inneholde og behandlingen av disse opplysningene.

36. I lov 17. juni 2005 nr. 65 om endringer i lov 17. juli 1992 nr. 100 om barneverntjenester og lov 13. desember 1991 nr. 81 om sosiale tjenester (sosialtjenesteloven) m.v. skal barnevernloven § 9-2 annet, tredje og fjerde ledd lyde:

Krav om bidrag eller endring av fastsatt bidrag etter første ledd, sendes til bidragsfogden. Bidragsfogd etter denne bestemmelsen er det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer, og dette organ avgjør kravet og fastsetter beløpet. Den bidragspliktige kan sette fram krav overfor bidragsfogden om å få endret bidraget eller ettergitt bidragsgjeld. Bidraget kan fastsettes eller endres med virkning fra inntil tre måneder før kravet ble mottatt. Bidrag som er fastsatt etter barneloven faller bort fra det tidspunkt bidrag kan fastsettes etter denne bestemmelsen. Barneverntjenesten skal, uten hinder av taushetsplikt, gi bidragsfogden de opplysninger som er nødvendige i den enkelte sak.

Bidragfagdens vedtak kan påklages til *nærmeste overordnede organ eller til det organ som Arbeids- og velferdsdirektoratet bestemmer.*

Bidrag etter denne bestemmelsen innkreves av *Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral* etter bidragsinnkrevingsloven. Bidraget skal innbetales til kommunen.

37. I lov 17. juni 2005 nr. 67 om betaling og innkreving av skatte- og avgiftskrav (skattebetalingsloven) § 5-9 første ledd bokstav b skal betegnelsen "Trygdeetatens innkrevingsentral" endres til "Arbeids- og velferdsetatens innkrevingsentral".

Oslo, i arbeids- og sosialkomiteen, den 30. mai 2006

Karin Andersen

leder

Eva Kristin Hansen

ordfører

